

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Bestuurskundige Berichten februari 2006: thema: Drugsbeleid in vergelijkend perspectief

Plas, F. van der; Vennevertloo, M.; Dijkhuizen, T.; Huizer, T.; Libgott, R.

Citation

Plas, F. van der, Vennevertloo, M., Dijkhuizen, T., Huizer, T., & Libgott, R. (Eds.). (2006). Bestuurskundige Berichten februari 2006: thema: Drugsbeleid in vergelijkend perspectief. *Bestuurskundige Berichten*, 21(1). Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3211421>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3211421>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Bestuurskundige Berichten

TE 6580

KB

M...ge Interfacultaire vereniging Leiden

TPG Post

Port betaald
Port payé
Pays-Bas

Analyse

"Geluk voor Rotterdam?"
Over het wel of niet sluiten van
coffeeshops Rotterdam.

Interview

met Voorzitter G.O.U.D.
Karel van Duijvenbouden
"Verslaafden zijn ook mensen"

Thema: Drugsbeleid
in vergelijkend perspectief

B.I.L.-lid in Leiden:

"Ik weet dat een boel mensen
me graag in het bestuur zagen
gaan, dat geeft me ook wel een
duwtje"

Bestuurskundige
Interfacultaire vereniging
Leiden

Waarom niet Den Haag? Als je voor het stadhuis staat dan zie je het pas. Wat een gebouw, wat een ambitie. En zodra je binnenkomt voel je het: dit is een grote gemeenschap. Met een veelheid aan mensen, culturen, architectuur en bedrijvigheid. Zo divers als het stadhuis, is heel Den Haag. Mensen die de grote stad draaiende houden door haar te organiseren, besturen en moderniseren. Daar wil je toch bij horen, daar wil je toch aan proeven, daar wil je van leren. Als dat voor jou opgaat, is werken in het traineeprogramma misschien wel iets voor jou.

Gemeente Den Haag

Het traineeprogramma start elk jaar in september. Medio januari is het informatiepakket en het inschrijfformulier beschikbaar.

Bij de gemeente Den Haag werken ruim 8200 mensen verdeeld over 14 diensten. Deze diensten zorgen gezamenlijk voor een enorm pakket aan dienstverlening aan haar inwoners. De ene dienst is meer met uitvoerend werk, de andere dienst meer met beleidstaken bezig. De miljardenbegroting dwingt tot een bedrijfsmatige en zakelijke werkwijze. Sommige onderdelen moeten zelfs concurreren met het bedrijfsleven om interne opdrachten te verwerven. De gemeente Den Haag heeft daarom zowel een maatschappelijke als bedrijfsmatige oriëntatie.

Meer informatie en meer banen?
www.denhaag-vacatures.nl

■ TRAINEE

In Den Haag kun je twee jaar als trainee aan de slag. Je bent verantwoordelijk voor in elk geval twee projecten bij twee verschillende onderdelen van de organisatie. Met je coach en je mentor maak je een persoonlijk ontwikkelingsplan. Tijdens de eerste negen maanden volg je naast je werk een introductieprogramma. Daarnaast werk je nog gemiddeld 1 dag per week met andere trainees aan een gemeentebreed project of volg je een training.

Meer weten? www.denhaag-trainees.nl
of bel Nathalie Denz (070) 353 2502; mail: n.denz@bsd.denhaag.nl

Kennis en vaardigheden

- universitaire opleiding;
- maximaal twee jaar werkervaring;
- initiatief, teamgeest en een resultaat- en veranderings-gerichte houding.

Arbeidsvoorwaarden

- startsalaris ± € 2.483,-;
- uitstekende opleidingsfaciliteiten;
- baangarantie en postdoctorale opleiding na traineeprogramma.

Talentenjacht
Foto: Bestuursdienst

No coffee?

De verbouwing van de Faculteit der Sociale Wetenschappen heeft voor een aantal mooie (en minder mooie) voorzieningen gezorgd. Een daarvan is de nieuwe 'Coffeeshop'¹. Anders dan de associaties die de naam wellicht oproept, verkoopt deze Coffeeshop 'gewoon' koffie. Voor je 'stuff' zul je dus iets verder moeten gaan dan de deuren van de FSW. Hoewel voor sommigen een jointje een goede manier is om al je studiestress even te ontvluchten, kan ik me voorstellen dat het niet prettig is om bij binnenkomst in de centrale hal te worden overspoeld door een indringende wietlucht. Blowende studenten in het Pieter de la Court gebouw zul je niet snel tegenkomen: het gebruik van drugs binnen de faculteit is verboden. Bovendien mag er toch al niet gerookt worden.

Wanneer je een bezoekje brengt aan het centrum van Amsterdam, kun je je haast niet voorstellen dat het gebruik van softdrugs ooit strikt verboden was. Op veel plaatsen in de wereld is het Nederlandse drugsbeleid ondenkbaar. Bovendien zijn er veel personen en organisaties in Nederland die een totaal andere visie op het gedoogbeleid hebben.

In thematisch katern van de eerste editie van de *Bestuurskundige Berichten* in het nieuwe jaar, zal het Nederlandse drugsbeleid vanuit meerdere perspectieven belicht worden. In 'Grenzeloos genieten?' schetst Marieke Vennevertloo de bezwaren die onze oosterburen hebben tegen het liberale beleid van Nederland. Tom Dijkhuizen analyseert in 'Geluk voor Rotterdam?!' het plan van CDA-lijsttrekker Leonard Geluk om vrijwel alle coffeeshops in Rotterdam te sluiten. Ten slotte wordt in een interview met drs. Karel van Duijvenbooden de kant van verslaafden belicht.

Verder in deze BB staan tal van andere interessante artikelen, zoals verslagen van diversie activiteiten die de B.I.L. de afgelopen maanden heeft georganiseerd. Voorbeelden hiervan zijn de lezing van Jan Terlouw, de workshopmiddag met Lysias en PricewaterhouseCoopers en de excursie naar Buitenlandse Zaken. Daarnaast zijn er natuurlijk de vaste rubrieken, zoals 'Geef de pen door', 'B.I.L.-lid in Leiden' en de 'Bestuurspraat'.

Deze BB is vervaardigd door een nieuwe redactie bestaande uit Tom Dijkhuizen, Ruben Libgott, Tanya Huizer, Marieke Vennevertloo en mijzelf, Frank van der Plas. Wij hopen er samen een heel mooi jaar van te maken.

Veel leesplezier!

Frank van der Plas
Eindredacteur

¹In diverse correspondentie wordt daadwerkelijk 'Coffeeshop' als naam opgegeven, hoewel 'Coffeecorner' ook een veelgebruikte benaming is.

Waarde leden,

Het nieuwe jaar is nog maar enkele weken jong. De zon schijnt, de dagen worden al langer, de vogeltjes fluiten en moeders probeert je vol te stoppen met de laatste oliebolletjes. Tenslotte moet je weer een heel jaar wachten op een verse lading van die dingen, hoewel je natuurlijk altijd van die eenheden kunt kopen op de kermis en natuurlijk op drie oktober.

'Drie oktober', dat is ook weer zo'n mooi fenomeen. Als een klassiek-bestuurskundig archeoloog in opleiding moet dit mij uitermate aanspreken. Brood en spelen voor het volk. Ja, dat kenden ze al tweeduizend jaar geleden ook. Jammer dat het gedeelte van de duim omhoog voor goedkeuring en duim omlaag voor afkeuring verdwenen is. Een arena hebben we nog steeds en net als in het oude Rome zat men daar ook niet veilig voor slecht weer.

Goed, mijn gedachten dwalen wat af...

Mijn liefvallige bestuursgenoot Frank vroeg me een mooi stukje te schrijven voor onze eerste officiële BB. Natuurlijk kan ik zo'n mooie gelegenheid niet voorbij laten gaan en zoals je ziet ben ik in de pen geklommen.

De eerste maanden waren voor ons als bestuur wennen en langzaam hebben wij onze plek gevonden. De goedgevulde commissies met haar enthousiaste leden zijn voor elk bestuur een zegen. Nu de laatste restjes van het oude bestuur zijn opgeruimd (inderdaad: de almanak is af) hebben wij het gevoel eindelijk "echt" bestuur te zijn.

Of er dit jaar rigoureuze veranderingen op het programma staan? Daarover kan ik heel kort zijn: nee. Wel heeft de B.I.L. als taak op zich genomen een uitbreiding te bieden van de voorlichtingsactiviteiten van het departement in de vorm van een Bestuurskunde Tweedaagse. Op 23 en 24 februari kunnen scholieren uit 5 en 6 VWO twee dagen meelopen met het studenten bestuurskunde en zo colleges, werkgroepen en het 'echte studentenleven' mee te pikken (meer informatie: zie www.bilboard.nl).

Er rest mij dan ook enkel en alleen je veel leesplezier te wensen met dit mooie stukje vakmanschap!

Sven Balfoort

Voorzitter en Commissaris Almanak & ICT

BESTUURSKUNDIGE BERICHTEN

- 1 Redactioneel
- 2 Bestuurspraat
- 3 Inhoudsopgave
- 4 Ingezonden Brief

5 - Grenzeloos genieten?

Even de grensover naar Nederland voor een blowtje. Als het aan de Duitse staatssecretaris van binnenlandse zaken, Peter Altmaier ligt, blijft dat voor Duitsers niet zonder gevolgen. Duitsers die in Nederlandse coffeeshops drugs gebruiken, zouden volgens hem eigenlijk strafbaar moeten zijn

12 - Interview met G.O.U.D.

Op het Ministerie van Justitie sprak Bestuurskundige Berichten 23 december jl. met de voorzitter van stichting G.O.U.D., drs. Karel van Duijvenboden. Hij is o.a. werkzaam geweest in de verslaafdenzorg en was als onderzoeker verbonden aan het Trimbos Instituut.

20 - Workshopmiddag

Op 6 december 2005 organiseerde de B.I.L. een workshopmiddag en deze stond in het teken van het thema 'Advisering in de Publieke Sector.' Studenten hadden de keus tussen twee adviesbureaus: Pricewaterhouse Coopers en Lysias Consulting Group.

28 - Geef de pen door

In mijn onderzoek gaat het om een klassieke vraag: op grond waarvan mag de overheid eigenlijk macht en eventueel zelfs geweld uitoefenen? Met andere woorden: wat is de legitimiteit van de overheid? Deze legitimiteit is nauw verbonden met het algemeen belang.

THEMA - Drugsbeleid

- 5 Grenzeloos genieten?
- 6 Analyse coffeeshopbeleid: 'Geluk voor Rotterdam?'
- 10 "Komische Noot?!"
- 11 Column: Leander West
- 12 Interview met drs. Karel van Duijvenboden

VERENIGING

- 16 B.I.L.-lid in Leiden
- 17 Verslag forum over terrorisme
- 19 Lezing Jan Terlouw
- 20 Workshopmiddag: 6 december
- 23 Verslag Heinekenexcursie
- 24 Verslag Excursie BuZa
- 26 Agenda/Prikbord

STUDIE

- 27 Even kennismaken: de Opleidingscommissie
- 28 Geef de pen door: Sebastiaan Tijsterman
- 30 The political market in Almere from a normative stand
- 32 Colofon

Rectificatie

In het 4e nummer van de 19e jaargang zijn abusievelijk de verkeerde quotes geplaatst bij het artikel de 'Betoverde Samenleving'. Deze uitspraken waren afkomstig van Filip Dewinter en niet van Koen Bartels. De redactie biedt zich haar oprechte excuses aan voor eventuele misverstanden.

Bestuurskundige Berichten
T.a.v. Frank van der Plas, Eindredacteur BB
Postbus 9555
2300 RB Leiden

Leiden, november 2005

Beste Redactie,

Allereerst wil ik de B. I. L. feliciteren met het uitbrengen van het vierde nummer van de negentiende jaargang van *Bestuurskundige Berichten*. Als oud-commissaris BB lees ik de BB altijd met veel plezier. Nieuwe rubrieken en gewaagde ideeën juich ik toe. Ook het aanschrijven en publiceren van stukken van omstreden politieke figuren als een Filip Dewinter zie ik als een positieve ontwikkeling. Het blad *Bestuurskundige Berichten* is immers een medium dat bij uitstek geschikt is om discussie los te maken en zaken van verschillende kanten te belichten. Een ingezonden stuk van Filip Dewinter waarin hij zijn visie op de rol van de media in Vlaanderen geeft past hier zeker in. Wat ik echter kwalijk vind is dat de redactie geen gebruik maakt van hoor en wederhoor en dát in een nummer met als thema *Media!*

In het artikel van Filip Dewinter dat in het vierde nummer van de negentiende jaargang is verschenen geeft Filip Dewinter niet alleen zijn visie op de rol van de media in Vlaanderen, maar stelt hij zijn politieke tegenstanders ook in een kwaad daglicht. Op zich niet iets waar ik me erg druk over zou maken als de redactie van *Bestuurskundige Berichten* in hetzelfde nummer ook een andere visie op de rol van de media in Vlaanderen zou belichten. De redactie zou bijvoorbeeld een politiek tegenstander van Filip Dewinter ook aan het woord kunnen laten. Nu kan ik me zelfs nog voorstellen dat toevallig net alle politieke tegenstanders van Filip Dewinter geen tijd hadden of onbereikbaar waren, waardoor er door hen geen tegengeluid gebracht kon worden. Mocht deze hoogst onwaarschijnlijke situatie zich voorgedaan hebben, dan had de redactie zelfs nog de mogelijkheid om de aan het Departement verbonden (Belgische) Trui Steen te vragen een reactie te schrijven. Ik kan me niet voorstellen dat Trui Steen dit niet had willen doen.

In mijn ogen heeft de redactie van *Bestuurskundige Berichten*, dan ook verzuimd om een gevarieerd beeld te geven op de rol van de media (en politiek) in Vlaanderen. Sterker nog, de redactie heeft geheel op eigen initiatief er voor gezorgd dat de lezer van *Bestuurskundige Berichten* een eenzijdig beeld krijgt van de rol van de media (en politiek) in Vlaanderen. Een betreurenswaardige situatie waar ik de oude redactie met haar hoofdredacteur (en nu eindredacteur BB), Frank van der Plas, op aan wil spreken. Een situatie die hopelijk in BB's gemaakt onder de nieuwe redactie niet vaker zal voorkomen. Ik hoop dat de redactie de moeite neemt om in één van de edities van de BB van dit jaar een andere visie op de rol van de media (en politiek) in Vlaanderen te publiceren.

Rest mij niets dan de redactie van de BB komend jaar heel veel succes te wensen!

Met vriendelijke groeten,

Hessel Heins
Oud-eindredacteur BB (2003-2004)

Beste Hessel, allereerst bedankt voor je brief. Voor de vorige editie van de BB zijn verscheidende prominente personen uit het binnen- en buitenland aangeschreven. Doel was om het thema media zo vanuit verschillende invalshoeken te belichten. Helaas viel de respons tegen. Bovendien is er na binnenkomst van het stuk van Dewinter niet gezocht naar een gastschrijver om een reactie te geven. Je merkt terecht op dat de toenmalige redactie, waar ik zelf deel van uit maakte, dit heeft verzuimd.

Ik beloof je dat de redactie er alles aan zal doen voortaan belangrijke journalistieke principes, zoals het toepassen van hoor en wederhoor, te waarborgen.

Frank van der Plas
Eindredacteur

Grenzeloos genieten?

door Marieke Vennevertloot

Even de grens over naar Nederland voor een blowtje. Als het aan de Duitse staatssecretaris van binnenlandse zaken, Peter Altmaier ligt, blijft dat voor Duitsers niet zonder gevolgen. Duitsers die in Nederlandse coffeeshops drugs gebruiken, zouden volgens hem eigenlijk strafbaar moeten zijn (Trouw, 1 december 2005). Ook in Nederland is niet iedereen onverdeeld gelukkig met het softdrugsbeleid. Vooral in de grensstreek, waar de meeste Duitsers hun drugs kopen, is er sprake van behoorlijke overlast. Alleen al een stad als Maastricht heeft te maken met anderhalf miljoen drugstoeristen per jaar. Volgens de burgemeester van Maastricht, Gerd Leers, is de drugsgelateerde criminaliteit in Zuid-Limburg drie keer zo hoog als in de rest van Nederland (www.elsevier.nl, 19 november 2004).

Aan beide zijden van de grens heerst dus ontevredenheid over het Nederlandse beleid. De ideeën over de aanpak verschillen echter nogal. Voor een heldere analyse is het allereerst noodzakelijk een beeld te krijgen van het begrip drugstoerisme. Vervolgens komen de ideeën over de aanpak in beide landen aan bod, en ten slotte komt de rol van de EU aan de orde. Het principe van drugstoerisme is vrij eenvoudig. De Van Dale geeft de volgende definitie: "het reizen naar een ander land om daar drugs te kopen." Dit impliceert bijna vanzelfsprekend dat de verschillende landen er een verschillend drugsbeleid op na houden.

In Nederland wordt in de Opiumwet onderscheid gemaakt tussen cannabis en harddrugs. Het bezit van cannabis voor eigen gebruik (tot 30 gram) geldt daarom niet als misdrijf maar als overtreding. De verkoop van cannabis in 'coffeeshops' is ook een wettelijke overtreding, maar wordt onder strikte voorwaarden niet vervolgd (www.justitie.nl) En daar zit 'm nu de kneep, want in de ons omringende landen wordt dit onderscheid tussen cannabis en harddrugs niet gemaakt, en is bezit, handel, verkoop, productie en dergelijke voor alle drugs strafbaar (www.justitie.nl). Het is dan ook onvermijdelijk dat Duitsers en Belgen de grens overtrekken om in Nederlandse coffeeshops cannabis te kunnen gebruiken.

Het probleem is echter dat deze vorm van toerisme nogal wat overlast veroorzaakt. Overheidsbeleid is tot nu toe voornamelijk gericht geweest op de bestrijding van de overlast. De al eerder genoemde burgemeester Leers kwam eind 2004 met het idee van een wietboulevard, zodat alle drugstoeristen aan de rand van de stad konden worden opgevangen en het centrum van de stad zou worden ontlast (www.elsevier.nl, 19 november 2004).

De aanpak van de landelijke overheid is enerzijds gericht op aanpak van de overlast die gepaard gaat met drugstoerisme en anderzijds de aanpak van de criminaliteit en verloedering die het gevolg zijn van de wietteelt. Het beleid zelf wordt (nog) niet ter discussie gesteld, waardoor de aanzuigende werking blijft bestaan (www.justitie.nl).

De Duitse ergernissen over het Nederlandse drugsbeleid kennen een lange geschiedenis. In 1976 speelde de zaak-Harm Dost, een Nederlandse dealer die aan Duitsers verkocht. Hij werd door Duitse agenten over de grens gelokt en vervolgd.

Dit leidde tot politieke botsingen, en het kwam nooit meer helemaal goed (Trouw, 1 december 2005). In Duitsland is men vooral gepikeerd over het feit dat het Nederlandse beleid doorwerkt in Duitsland. Staatssecretaris Altmaier verwoordt het als volgt: "Nederland moet niet ons drugsbeleid onmogelijk maken" (Trouw, 1 december 2005). Zoals gezegd is het gebruik van cannabis in Duitsland ook strafbaar, en worden gebruikers strafrechtelijk vervolgd.

Op Europees niveau is het probleem van drugstoerisme al in 1996 benoemd in een resolutie door de Raad van de Europese Unie. Daarin wordt gesproken over de "noodzaak een oplossing te vinden voor het probleem van het drugstoerisme in de Lid-Staten". In de Europese Unie geldt echter het subsidiariteitsbeginsel. Dat houdt in dat waar mogelijk zaken

nationaal geregeld moeten worden. De EU treedt pas op wanneer de lidstaten het voorgenomen beleid niet zelf kunnen realiseren. Het drugsbeleid valt echter onder het strafrecht, een terrein dat de door de lidstaten zelf wordt geregeld. Al met al ziet het er niet naar uit dat Nederland en Duitsland het binnenkort eens zullen worden. Hoewel in Nederland de overheid de ernst van de overlast inziet, en deze ook probeert te bestrijden, werd die *Politik an sich nicht in Frage gestellt*. Dat is tegen het zere been van Duitsland, dat het gevoel heeft dat Nederland het Duitse drugsbeleid onmogelijk maakt. Hoewel de problematiek op Europees niveau erkend is, is de EU aan handen en voeten gebonden door het subsidiariteitsbeginsel. Voorlopig blijft het mogelijk grenzeloos te genieten.

Geraadpleegde Literatuur

Bellekom, Th.L., A.W. Heringa, J. van der Velde en L.F.M. Verhey (2002) [2001], *Compendium van het Staatsrecht*. Deventer: Kluwer, negende druk
Brassem, E. (2005) 'Verbod Duitsers te blowen in Nederland', *Trouw*, 1 december.
www.elsevier.nl (2004), *Maastricht in actie tegen drugsoverlast*, 19 november (bezoekt op 17 januari 2006).
www.justitie.nl, *Wat is het Nederlandse beleid op het gebied van drugs?* (bezoekt op 17 januari 2006).
Minister van Justitie (2005), *Reactie op voorstellen Burgemeester Leers inzake regulering cannabis*, 26 april (www.justitie.nl, bezoekt op 17 januari 2006).
Raad van de Europese Unie (1996), *Resolutie van de Raad van 29 november 1996 betreffende maatregelen voor de aanpak van het probleem van het drugstoerisme in de Europese Unie*, 29 november (96/C 375/02).
Van Dale Hedendaags Nederlands (2005).

Altmaier: "Nederland moet niet ons drugsbeleid onmogelijk maken"

Geluk voor Rotterdam?!

Lijsttrekker Geluk wil het imago van Rotterdam oppoetsen door sluiting van coffeeshops

door Tom Dijkhuizen

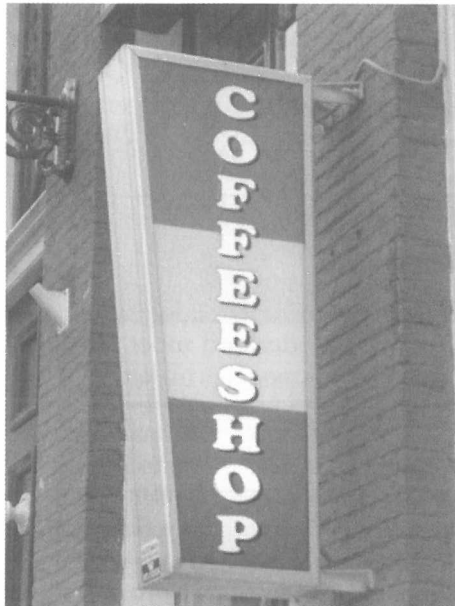
Het CDA heeft voor de komende gemeenteraadsverkiezingen een masterplan opgesteld om Rotterdam gezinsvriendelijker te maken. Een dergelijk masterplan was ook wenselijk, want sinds de jaren zeventig is het eerder regel dan uitzondering dat gezinnen de stad verlaten voor één van de randgemeenten. Uit statistieken is gebleken dat drie keer zoveel gezinnen de stad verlaten dan het aantal die zich in Rotterdam vestigen. (<http://www.kiesgeluk.nl/>)

Het CDA heeft voor de komende gemeenteverkiezingen een masterplan opgesteld om Rotterdam gezinsvriendelijker te maken. Een dergelijk masterplan was ook wenselijk, want sinds de jaren zeventig is het eerder regel dan uitzondering dat gezinnen de stad verlaten voor één van de randgemeenten. Uit statistieken is gebleken dat drie keer zoveel gezinnen de stad verlaten dan het aantal die zich in Rotterdam vestigen. (<http://www.kiesgeluk.nl/>)

Een voor gezinnen aantrekkelijk Rotterdam is volgens huidig wethouder onderwijs en integratie én lijsttrekker voor de komende verkiezingen, Leonard Geluk, een Rotterdam zonder coffeeshops. Het voorstel van het CDA zou op korte termijn het einde betekenen van zestig van 63 Rotterdamse blowgelegenheden waarna later ook de laatste drie in het havengebied ook gesloten kunnen worden. De te sluiten coffeeshops zijn niet willekeurig gekozen. Ze zijn gekozen vanwege hun ligging, namelijk in de nabijheid van of zelfs naast een school. Op deze manier wil het CDA de schooluitval onder jongeren in Rotterdam gaan beperken. "Ons softdrugsbeleid heeft gefaald," zegt wethouder Geluk. "Vijf procent van de Rotterdamse jongeren is verslaafd en blowt elke dag. Dit is de belangrijkste oorzaak van hoge schooluitval: het leidt tot desinteresse en afwezigheid." Verweven met het probleem van schooluitval is de verdenking dat coffeeshops de softdrugs verkopen aan minderjarigen, wat wettelijk verboden is. Ten slotte meent het CDA dat de coffeeshops ook overlast voor omwonenden veroorzaken. Er lijken dus genoeg legitieme redenen te zijn om de coffeeshops te sluiten (Het Algemeen Dagblad, 2005).

In dit artikel zal het huidige beleid worden geëvalueerd door het af te zetten tegen het mogelijk toekomstig beleid, zoals dat geopperd door het CDA. Deze evaluatie is echter niet alleen gericht op het al dan niet behalen van de voorgestane 'objectives' van het beleid, maar kijkt ook naar de normatieve

overwegingen die van belang zijn bij het vormen van beleid. Hiermee wordt voor deze analyse bedoeld dat men moet afwegen of het bestaande beleid dat gericht is op een minderheid, namelijk de coffeeshophouders en hun cliëntèle, waarde toevoegt of juist nadelige consequenties met zich meebrengt voor de gehele samenleving. Daarbij zal bekeken worden of sluiting van de coffeeshops positieve of negatieve veranderingen met zich meebrengt ten opzichte van het huidige beleid.

Sluiten of openhouden?

In deze analyse zal gebruikt worden van enerzijds een 'first-order'-evaluatie aan de hand van verifiërend onderzoek (Fischer, 1995:18). Hierbij zal er gekeken worden naar de hedendaagse effecten die het huidige softdrugsbeleid heeft op de gezondheid van de gebruikers. Hierna zal worden gekeken of er veranderingen optreden in de gezondheid wanneer men overgaat tot sluiting van de coffeeshops in Rotterdam. Een onderzoeksmethode om het bestaande beleid en mogelijk

toekomstig beleid te evalueren is een risico-batenanalyse. Anderzijds zal er sprake zijn van een 'second-order'-evaluatie (Fischer, 1995:18). Er zal onderzocht worden of er daadwerkelijk sprake kan zijn van een rechtvaardiging van het bestaande softdrugsbeleid tegenover de samenleving. Hierbij zal gekeken worden of het bestaande beleid nadelige consequenties met zich meebrengt voor de rest van de samenleving. Ook zal getracht worden te ontdekken of deze consequenties zullen veranderen bij een eventueel sluiten van de coffeeshops.

Evaluatie op basis van verificatie

Allereerst zal het bestaande beleid geëvalueerd worden aan op basis van effecten op de gezondheid van de gebruikers van softdrugs. Hierna zal worden bekeken of er mogelijk veranderingen op zouden treden van de gezondheid doordat deze gebruikers door de sluiting van coffeeshops aan andere gevaren bloot komen te staan. Op het gebied van de gezondheid van de gebruikers gaat het

om de kwaliteit van de softdrugs. Dit heeft alles te maken met het werkzame bestanddeel van cannabis, namelijk THC (delta-9-tetrahydrocannabinol). THC vermindert het concentratievermogen, het reactievermogen en het korte termijn geheugen. Bij een te hoge concentratie, wat ontstaat door een verhoging van de temperatuur tijdens het kweken, kan de softdrugs het effect krijgen van harddrugs en kan het heftige psychische (angst, paniek en neerslachtigheid) en lichamelijk klachten (duizeligheid, misselijkheid) veroorzaken.

(<http://www.hulpgids.nl/>).

De lokale overheid heeft op dit moment de bevoegdheden om bij overlast of op basis van een redelijk vermoeden dat er zich criminele activiteiten afspelen in de coffeeshops, deze

"Het fenomeen coffeeshop is niet te handhaven wanneer duidelijk wordt dat de coffeeshophouders softdrugs verkopen aan minderjarige scholieren."

coffeeshops te sluiten en de vergunning in te trekken. De coffeeshophouder weet dat hij zich aan bepaalde regels heeft te houden en deze hebben ook betrekking op de kwaliteit van de softdrugs. De THC-waarde van cannabis mag namelijk niet te hoog zijn. Het is dus van belang dat de coffeeshophouder zich aan de regels houdt en dus de kwaliteit in de gaten houdt, omdat anders de gemeente zijn vergunning in kan trekken.

Wanneer de coffeeshops worden gesloten is het nog maar de vraag wat er zal gaan gebeuren met de kwaliteit van de dan aangeboden softdrugs. Een criminele organisatie zal vooral gericht zijn op het snel geld verdienen door de verkoop van de softdrugs. De productie zal daardoor ook opgeschroefd worden om in het gat te springen dat ontstaat door de sluiting van de coffeeshops. De vergroting van de productie zal waarschijnlijk gepaard gaan met verhoging van de temperatuur om het kweekproces te versnellen. Het is juist deze verhoging van het teeltklimaat die het THC-gehalte in de cannabis doet stijgen en daardoor zal de concentratie dusdanig toe kunnen nemen dat het een gevaar oplevert voor de gezondheid van gebruikers. Dit is misschien wat hypothetisch gesteld, maar er kan in ieder geval wel geconcludeerd worden dat behoud van de kwaliteit wat minder van belang zal zijn bij criminele organisaties dan bij legale coffeeshophouders.

Daarnaast heeft onderzoek ook laten zien dat de coffeeshops een soort socialiserend effect hebben. Doordat de gebruikers nu onder elkaar zijn in een ruimte waar geen harddrugs wordt gebruikt, is er een soort drempel opgeworpen voor het gebruik van harddrugs. Wanneer men wat meer in aanraking zal

komen met harddrugs door bijvoorbeeld straatdealers, zal deze drempel beduidend lager liggen (Griffith, 2005) Daar harddrugs wel schadelijk zijn voor de gezondheid van de gebruikers, is de gezondheid er dus bij gebaat dat de drempel voor het gebruik van harddrugs zo hoog mogelijk wordt gehouden. Hierdoor lijkt het verstandig om juist de coffeeshops open te houden en zo te voorkomen dat gebruikers van softdrugs ook met harddrugs in aanraking komen en daarmee hun gezondheid op het spel zetten.

Evaluatie aan de hand van 'vindication' (maatschappelijke rechtvaardiging)

Bij 'vindication' is het de vraag of de beleidsmaatregel gericht op een kleine minderheid in de samenleving positieve of negatieve effect heeft of waarde toevoegt aan de rest van de samenleving (Fischer, 1995:112, 113).

Op dit moment is het beleid erop gericht om via legale verkoop het voor de gebruikers mogelijk te maken om op een legale manier aan de softdrugs te komen. Om het overlast te beperken zijn de coffeeshops in het leven geroepen om zo de overlast van het gebruik (bijvoorbeeld de penetrante geur) te beperken tot een bepaalde plek. Het huidige beleid heeft dus op zichzelf een positief effect. De gebruikers kunnen legaal aan kwalitatief goede softdrugs komen en het ter plekke gebruiken zodat de samenleving er niet veel last van ondervindt.

Het probleem is echter dat men in Rotterdam wel maatschappelijke overlast van de coffeeshops ondervindt. Volgens Leonard Geluk de positionering van de coffeeshops in de buurt van scholen dé oorzaak van een toenemende schooluitval. Daarnaast is het fenomeen coffeeshop niet te handhaven wanneer duidelijk wordt dat de coffeeshophouders daadwerkelijk softdrugs verkopen aan deze minderjarige scholieren. Het bestaande beleid heeft uiteraard ook gevolgen voor de omwonenden van een coffeeshop. Ze moeten omgaan met een voortdurend penetrante geur in de omgeving van hun huis en het is goed mogelijk dat in bepaalde wijken verloedering op kan treden na de intrede van een coffeeshop door de randverschijnselen als kleine criminaliteit en ordeverstoring.

Deze nadelen van het bestaande beleid klinken zeer aannemelijk en kunnen dus ook aanzet geven tot sluiting van de coffeeshops. Het is echter de vraag of sluiting van de coffeeshops zal leiden tot een verdwijning van de overlast. De legale verkoop zal ophouden te bestaan en de verkoop van de softdrugs zal weer in de 'underground' belanden, buiten het gezichtsveld van de ordehandhavers. Dit zal leiden tot de eerder genoemde randverschijnselen. Daarnaast hebben de gebruikers geen plaats meer om de softdrugs te gebruiken. Men kan er dan redelijkerwijs vanuit gaan dat de softdrugs weer vaker in openbare plaatsen gebruikt zullen worden. Uiteraard is dit te ondervangen door een strengere 'blowverbod' op openbare plaatsen, maar de desbetreffende personen hebben al duidelijk aangegeven dat

Campagneposter CDA Gemeenteraadsverkiezingen 2006

er te weinig politie en rechters op de been te krijgen zijn om zo'n 'blowverbod' uit te kunnen voeren (De Tweede Kamer, 2005). Er zal dus ook op het gebied van de verloedering eerder sprake zijn van een toename dan een afname.

Conclusie en aanbeveling

Uit de bovenstaande bevindingen kan de conclusie worden getrokken dat het sluiten van de coffeeshops niet bevorderlijk is voor de gezondheid van de gebruiker. Het is goed mogelijk dat de kwaliteit van de cannabis sterk zal afnemen zodat het een gevaar voor de gezondheid van de gebruiker kan vormen. Daarnaast zal de sluiting van de coffeeshops ertoe kunnen leiden dat de gebruikers van softdrugs makkelijker in aanraking komen met harddrugs door het contact met de 'straatdealer'. Dit contact zou kunnen leiden tot sneller gebruik van harddrugs en dat heeft ook schadelijke gevolgen voor de gezondheid van de gebruiker.

Daarnaast kan worden geconcludeerd dat de randverschijnselen van legale verkoop van softdrugs via coffeeshops eerder zullen toenemen dan afnemen wanneer de verkoop weer in het criminele circuit beland. Daarnaast zal het ontbreken van een bepaalde ruimte om de softdrugs te kunnen gebruiken, leiden tot een verhoging van het gebruik in de openbare ruimte. De verloedering op straat zal daardoor dus ook eerder toenemen.

"Men zou er verstandig aan doen om eens op gesprek te gaan bij de heer Leers, burgemeester van Maastricht, en met hem te praten over de zogenaamde 'wietboulevards'."

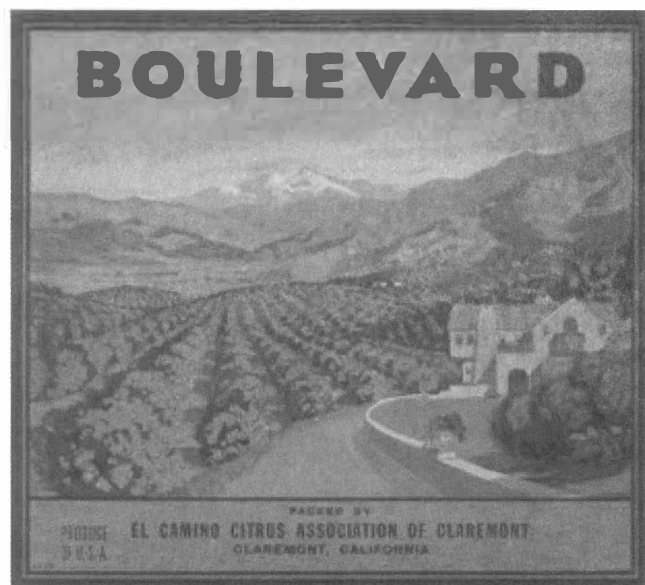
Op basis van bovenstaande conclusies zou je de aanbeveling kunnen doen dat het eerder wenselijk is om het huidige beleid te handhaven. Het probleem voor deze aanbeveling is het argument dat de positionering van de coffeeshops zou leiden tot schooluitval. Zoals het ook niet wenselijk is om gebruikers van softdrugs in contact te laten komen met harddrugs, is het ook niet wenselijk scholieren in contact te laten komen met de softdrugs. Hoewel het te betwisten valt dat het daadwerkelijk de coffeeshops zijn die de softdrugs verschaffen, is het waarschijnlijk verstandiger de afstand tussen de school en

de coffeeshop te vergroten.

Er kan dus gesteld worden dat er één correcte aanbeveling gedaan kan worden. Het CDA dient af te stappen van het idee dat het simpelweg sluiten van coffeeshops de oplossing is van het probleem. De sluiting kan namelijk zelfs de huidige situatie verslechteren. De gezondheid van de gebruikers (het microniveau van het beleid) kan op het spel gezet worden en de maatschappelijke verloedering zal wanneer de verkoop

van softdrugs in het criminele circuit beland eerder toenemen dan afnemen (het macroniveau van het beleid).

Men zou er dus verstandig aan doen omeens op gesprek te gaan bij de heer Leers, burgemeester van Maastricht, en met hem te praten over de zogenaamde 'wietboulevards'. Zo wordt de afstand tussen school en coffeeshop toch vergroot en kan de heer Geluk de schooluitval in zijn stad aanpakken zonder de onbedoelde effecten die op zouden treden bij algehele sluiting van de coffeeshops in zijn stad.

Zijn 'wietboulevards' een oplossing?

Geraadpleegde literatuur:

- Fischer, F. (1995), *Evaluating Public policy*, United States of America: Wadsworth Group.
- Het Algemeen Dagblad (2005), 'Geluk wil softdrugsverkoop verbannen naar havengebied', 16 december.
- De Tweede Kamer (2005), *blowverbod moet verloedering op straat tegengaan* op <http://www.nos.nl/nosjournaal/artikelen/2005/11/30/index.htm>
- CDA (2005), 'Coffeeshops de woonwijken uit' op <http://www.kiesgeluk.nl/?p=wl&wl=1&g=7&Y=2005&m=12>
- Hulpgids.nl (2003) 'Cannabis (hasj, marihuana, weed, wiet)' te vinden op <http://www.hulpgids.nl/ziektebeelden/verslaving/cannabis.htm>
- Griffith L.J. (2005), *Standpunt drugsbeleid*: http://www.vvd.nl/standpunten/p_standpunt.asp?id=103&ItemID=813&StandPunt=Drugsbeleid&Ref=

Nieuwe Rijn 19
2312 JC Leiden
tel. 071-5135370

ABONNEEGESCHENK

Bestuurskundige Berichten 20 jaar jong en trakteert!

Hoera! Het semi-wetenschappelijke magazine van de Bestuurskundige Interfacultaire Vereniging Leiden viert dit jaar haar 20-jarig jubileum! Daar Bestuurskundige Berichten bestaat bij de gratie van haar lezers, willen wij ook vooral onze trouwe abonnees laten meegenieten in de feestvreugde.

Als blijk van waardering treft u daarom in deze editie een klein abonneegeschenk, waarvan wij hopen dat het u zal inspireren en het u een nieuwe blik zal geven op Bestuurskundige thema's.

Wij danken al onze abonnees voor hun steun en leuke reacties die wij de afgelopen jaren hebben mogen ontvangen en wij hopen ook de komende twintig jaar een kwalitatief hoogstaand magazine voor u te mogen maken.

Redactie Bestuurskundige Berichten

Wij wensen u veel plezier met het abonneegeschenk:

Bestuurskundige Berichten is niet verantwoordelijk voor schade, letsel of andere gevolgen die op enige wijze voortvloeien uit het gebruik van het abonneegeschenk. Het gebruik van het abonneegeschenk is geheel voor eigen risico. Het abonneegeschenk is niet voor geld of andere middelen inwisselbaar. Wij raden aan het abonneegeschenk buiten het bereik van kinderen te houden. Bestuurskundige Berichten stelt slechts één abonneegeschenk per abonnee beschikbaar. Hoewel de redactie van Bestuurskundige Berichten de uiterste zorg besteedt aan de compleetheid en uitvoering van haar edities, kan het desondanks voorkomen dat per abniss geen abonneegeschenk is bijgevoegd aan deze editie. De redactie biedt in dat geval haar oprechte excuses aan, doch stelt zij zich niet aansprakelijk voor vermissing of het ontbreken op welke wijze dan ook van het abonneegeschenk. Voor vragen over deze lezersactie kunt u contact opnemen met Bestuurskundige Berichten via bil@bilboard.nl.

Nederland: de narcoticastaat van Europa of de drooglegging van Balkenende?

Circa twee jaar geleden was er sprake van enig tumult in mijn woonplaats. Een kassencomplex dat eerst ruimte bood aan het telen van bloemen, werd bevolkt door hennepplanten. Een Nederlandse onderneming met Amerikaanse invloeden had het complex overgenomen om hier medicinale wiet te telen en dit te exporteren naar haar Amerikaanse contacten.

Nu zijn de inwoners niet conservatief op het gebied van softdrugs, maar er waren toch klachten. Men hekelde de penetrante geur in de omgeving van het complex. Opzienbarend was ook de positionering van het complex. Het

stond recht tegenover een hotel dat zeer goed te boek stond bij het bedrijfsleven voor overnachtingen tijdens werkbezoeken aan het agrarisch ondernemingsgebied. Dit hotel stond dus ook niet vooraan om de nieuwe eigenaar te feliciteren met zijn onderneming.

Toch had de gemeente weinig andere keus dan het accepteren van de teelt van medicinale wiet. Het internationaal recht had immers de teelt van wiet toegestaan voor geneeskundige en wetenschappelijke doeleinden. Dus zo geschiedde het dat men maar moest leren omgaan met de penetrantelucht.

Het complex was na zijn opening vaak het spreekwoordelijke haasje. De eigenaar moest 's ochtends menig keer concluderen dat ramen van zijn kas waren ingegooid en hennepplanten waren ontvreemd. Dit alles heeft waarschijnlijk niet geleid tot een positief gevoel bij de eigenaar en zal de oorzaak zijn voor de hedendaagse leegstand in het betreffende kassencomplex.

Op dit moment is wietteelt ook een *hot item* in de landelijke politiek. Enkele politieke partijen waren al voor een proef met het gedogen van wietteelt en nu ook de VVD overstag is gegaan, is er sprake van een Kamermeerderheid die zich uitspreekt voor een dergelijke proef. Belangrijke sterkhouders voor het plan is de burgemeester van Maastricht, de heer Leers. De noodkreet van Leers is begrijpelijk. De zestien coffeeshops in Maastricht trekken jaarlijks circa 1,8 miljoen drugstoeristen. Zij zorgen voor overlast en spekken de beurzen van de illegale producenten (Leistra, 2005). Maastricht is niet de enige gemeente die kampt met de problemen rond de wiethandel, ook een stad als Rotterdam heeft te maken met negatieve effecten van het gedoogbeleid (Het Algemeen Dagblad, 2005). Het probleem van de handel in wiet is dat de verkoop van wiet via coffeeshops gedoogd wordt, maar de teelt van de

softdrug wordt nog steeds als illegaal beschouwd. Eigenaren van coffeeshops moeten via het illegale circuit de drugs zien te verkrijgen om ze daarna legaal te verkopen. Het belangrijkste gevolg van deze houding is dat er in Nederland

“Eigenaren van coffeeshops moeten via het illegale circuit de drugs zien te verkrijgen om ze daarna legaal te verkopen.”

een immense wietindustrie is ontstaan, waar alleen criminelen garen bij spinnen en de zogenaamde 'zolderteelt' met het bijbehorend aftappen van elektriciteit hoogtij viert (Van Rijckevorsel, 2005). Daarnaast heeft Nederlandse wiet tegenwoordig een THC-waarde (het werkzame bestanddeel van de wiet) verkregen die te vergelijken is met de

verdovende werking die harddrugs heeft.

De politiek wil deze problemen aan gaan pakken door de wietteelt 'onder bepaalde omstandigheden' te legaliseren. Dit zou moeten leiden tot een legale productie waarbij elektriciteit aftappen tot het verleden behoort. Daarnaast moeten de producenten hun boekhouding op orde houden en zoals andere bedrijven winstbelasting betalen. Ten slotte moet men dan ook voor een lagere THC-waarde zorgen (NOS, 2005).

De politiek wordt echter tot staan gebracht door de juridische wereld. Het internationaal recht maakt de proef onmogelijk. Verkoop van wiet via coffeeshops heeft immers een commercieel doel en alleen de teelt voor geneeskundige en wetenschappelijke doeleinden wordt toegestaan door het internationaal recht.

Het lijkt het einde van het plan om over te gaan tot legalisering. Toch spreek ik de wens uit dat dit plan niet hetzelfde lot krijgt als de bovengenoemde onderneming. Het huidige status-quo-beleid is immers uitgegroeid tot een bron van bestuurlijke problemen. De politiek ziet dit na jaren van enige mate van ontkenning eindelijk ook onder ogen en heeft dus ook gemeend dat ze deze ogen ook niet meer kunnen sluiten voor de maatschappelijke problemen.

Het is uiteraard de vraag of het legaliseren van de wietteelt wel de oplossing is en of Nederland daarin ook gesteund wordt door de internationale gemeenschap. Het plan tot legalisering maakt echter wel duidelijk dat het onderscheid tussen (gedoogde) verkoop en (illegale) teelt niet meer te handhaven is en dat er knopen doorgemaakt moeten worden. Nederland als de narcoticastaat van Europa of de drooglegging van Balkenende? Het is mij om het even, wanneer de politiek haar keuze ook met een daadkrachtig optreden complementeert.

Interview met drs. Karel van Duijvenbooden (voorzitter Stichting G.O.U.D.)
“De kunst van de verslavingszorg is om de juiste zorg bij de juiste persoon te brengen”

door Ruben Libgott

Sinds haar oprichting in 2000, probeert Stichting G.O.U.D. (Gebruikersdelegatie Onafhankelijke Utrechtse Drugsgebruikers) als belangenorganisatie van Utrechtse drugsgebruikers, de stem te laten horen van deze mensen in het drugsbeleid van de gemeente Utrecht. Ze probeert zo het te voeren beleid ook vanuit het gebruikersperspectief te benaderen. Op het Ministerie van Justitie sprak Bestuurskundige Berichten 23 december jl. met de voorzitter van deze stichting, drs. Karel van Duijvenbooden. Hij is o.a. werkzaam geweest in de verslaafdenzorg en was als onderzoeker verbonden aan het Trimbos Instituut (een instelling die o.a. veel onderzoek doet op het gebied van verslaving en drugsgebruik). Momenteel werkt hij (naast zijn voorzitterschap van Stichting G.O.U.D.) bij het Ministerie van Justitie op het gebied van de nazorg voor ex-gedetineerden.

Een gesprek over de oorzaken en problemen van drugsverslaving, hoe deze mensen specifiek geholpen kunnen worden en de rol van Stichting G.O.U.D. in het beleidsproces.

U heeft in uw carrière op vele manieren gewerkt met drugsverslaafden. Vanwaar eigenlijk uw interesse in de verslavingsproblematiek?

Ik werk nu al zo'n 20 jaar met verslaafden. Via mijn opleiding ben ik er eigenlijk ingerold. Eerst heb ik de Sociale Academie gevolgd en daarna ben ik Filosofie gaan studeren, waar ik ben afgestudeerd op het onderwerp van de gedwongen aanpak van verslaafden, omdat er daar toen net nieuwe ideeën over gelanceerd waren.

Ik vroeg mij af wat mensen er toe bracht om drugs te gebruiken en zo'n leven te leiden. Hoe houdt men dat vol?

“Het belangrijkste als je werkt met mensen met een verslaving, is dat je de mensen met respect benadert, ook al is het de levenswijze die je zelf niet verkiest”

Om de drugsproblematiek te benaderen vanuit het gebruikersperspectief zijn dat inderdaad belangrijke punten. Heeft u inmiddels een antwoord op deze vragen kunnen vinden, wat zijn volgens u bijvoorbeeld de factoren waardoor mensen drugs gaan gebruiken en verslaafd kunnen raken?

Er zijn heel veel modellen die proberen te verklaren waarom mensen verslaafd raken. Een medische verklaring zou zijn dat het een aandoening is in de hersenen. Net als bijvoorbeeld bij suikerziekte heeft je lichaam dan ergens behoefte aan. Men denkt nu vaak dat het een bepaald stofje in de hersenen is, dat de mensen behoefte geeft aan drugs, ongeacht of ze het al een keer hebben gebruikt. Een ander zou echter zeggen dat het meer een sociaal probleem is, waarbij men de kans hoger schat dat mensen in achterstandswijken verslaafd raken aan drugs. Het meest gangbare model nu is het bio-/psycho-/sociale-model. Dit model zegt dat er biologische en sociale oorzaken

zijn en oorzaken zijn die meer in de psyche van mensen ligt. Meestal is het dan een combinatie van die drie die ervoor zorgt dat mensen verslaafd raken, want er is ook nooit één oorzaak aan te wijzen. Vaak is er ook sprake van toeval, dat je met de verkeerde mensen in aanraking komt of kwetsbaar bent om verslaafd te raken. Ik heb voor een project van het Trimbos Instituut in Estland gewerkt en de mensen leven daar soms in zulke erbarmelijke omstandigheden, dat ik wel begrijp dat ze drugs gaan gebruiken.

Maar uiteindelijk is het niet zo interessant om te graven hoe een verslaving is gekomen, maar meer wat je eraan kunt doen.

Wat zijn de problemen die drugsverslaafden ondervinden?

Allereerst een fysiek probleem. Je lichaam gaat naar dat spul vragen. Maar om de drugs te krijgen, moet je de illegale sfeer in met dealers. Dat is allemaal crimineel. Je komt daarbij vaak in een sociaal isolement terecht.

Hoe zou u de drugs- en verslavingsproblematiek in Nederland definiëren?

Zoals gezegd heeft het probleem vele kanten. Het is natuurlijk deels een persoonlijk probleem, maar ook een maatschappelijk probleem. Het brengt vaak overlast en criminaliteit met zich mee.

Waar het gaat om puur de verslaving, zou je het kunnen zien als een medisch probleem, dus dat het een ziekte is. De verslaafde is dan patiënt.

Sinds 1911 hebben wij in Nederland de Opiumwet. Hierin staat precies welke middelen verboden zijn. Sindsdien zijn vele drugs een verboden middel, terwijl ze daarvoor gewoon nog bij de apotheek verkrijgbaar waren. Gebruikers van deze drugs zijn nu direct te bestempelen als crimineel, ze zijn wetsovertreders. Door de Opiumwet is het nu een complexer probleem geworden. Toen gingen namelijk de politie, justitie en Binnenlandse Zaken zich ermee bemoeien. Het is nu een probleem met vele aspecten: juridisch, medisch en het overlastaspect. Er is een mooi boekje. Het heet: 'Tussen patiënt en delinquent' en het behandelt het Nederlandse drugsbeleid

tot 1970. De titel geeft direct aan waar het beleid zich nu op richt, namelijk tussen deze twee uitersten.

U zegt dat de Opiumwet het probleem complexer heeft gemaakt. Maar denkt u dat een juridische aanpak ook kan helpen met het oplossen van het probleem?

Ik denk dat een strafrechtelijke benadering momenteel minder effectief is. Wanneer verslaafden in de gevangenis komen, komen ze daar even tot rust. Je hebt dan een aanleiding om met die mensen in contact te komen en te praten. Op zich is dat wel goed. Dat doen we nu ook voor de nazorg van ex-

“Als iemand een biertje wil, dan gaat hij naar het café. Als iemand verslaafd is, dan moet hij gewoon ergens terecht kunnen om dope te gebruiken”

gedetineerden. In de gevangenis probeer je de problemen van de mensen te signaleren en te zorgen dat op het moment dat de mensen de gevangenis verlaten er direct aansluitend mogelijkheden worden geboden voor deze mensen en er niet een gat van een paar weken tussen zit. Maar een probleem aanpakken door alleen een strafrechtelijk kader te zetten, daar zie ik niet zoveel heil in.

Voordat ik bij het Trimbos Instituut werkte ben ik projectleider geweest van het Heroïneproject in Utrecht, waar we medisch onderzoek deden naar het verstreken van heroïne aan verslaafden. De resultaten waren positief, de mensen verbeterden op een aantal leefgebieden. We hebben daarom aan het kabinet geadviseerd om hier meer mee te doen. Dat is typisch een voorbeeld van de medische benadering.

Een voorbeeld van de justitiële aanpak van het verslavingsprobleem is het programma Strafrechtelijke Opvang Verslaafden, waar ik bij het Trimbos Instituut onderzoek naar heb gedaan. Het idee hierachter is, dat wanneer je mensen twee jaar opsluit en je de mensen een programma aanbiedt, ze wel met hun verslaving stoppen. Echter, dit werkt niet bij alle mensen. Je hebt te maken met verschillende personen en verschillende omstandigheden. Hoe lang gebruiken ze bijvoorbeeld, welke soort middelen, wat is hun psychische constellatie (is iemand optimistisch of toberig van aard) en wat is hun sociale situatie. De kunst van de verslavingszorg is ook om de juiste zorg bij de juiste persoon te brengen.

Wat ik wel vind is dat je verslaafden altijd als mensen moet blijven behandelen. Een verslaafde is wel iemand met afwijkend gedrag, maar misschien

moeten we het in die zin normaliseren. Dat we de mensen als normale burgers gaan beschouwen met een speciale behoefte of gedragswijze. Kijk, als iemand een biertje wil, dan gaat hij naar het café. Als iemand verslaafd is, dan moet hij gewoon ergens terecht kunnen om dope te gebruiken. Dit is ook de insteek geweest van het Gebruikersruimteproject in Utrecht dat ik heb opgezet. De bedoeling hiervan is dat er mogelijkheden worden gecreëerd voor verslaafden om in een rustige omgeving te kunnen gebruiken.

U vertelt over een aantal projecten die u heeft opgezet. Maar hoe kwam u in contact met de mensen die verslaafd waren? U zegt dat bijvoorbeeld een probleem van de verslaving is, dat mensen in een sociaal isolement raken. Waren de gebruikers bij instanties bekend, stonden ze ergens ingeschreven of moest u echt soms naar ze opzoek? Dat ligt aan de soort zorg. Bij de justitiële verslavingszorg vind je de mensen natuurlijk op het politiebureau of in de bajes. Voor het Gebruikersruimteproject gingen we de mensen opzoeken op straat. En voor het Heroïneproject zochten we mensen op, die net uit het methadon-programma kwamen, want dat was één van de criteria daarvoor.

Hoe was het contact met deze mensen? Stonden ze wel open voor hulp?

Verslaafden zijn ook gewoon mensen. Er zitten vervelende tussen, maar ook hele aardige. Sommigen zoeken hulp, anderen denken 'we zoeken het zelf wel uit'.

Maar kon u ze makkelijk benaderen, ook bijvoorbeeld wanneer ze langdurig verslaafd waren?

Ja, dan zitten ze vaak in een dieper sociaal isolement en ze zijn vaak psychisch in de war. Dat maakt contact moeilijker. Maar het belangrijkste als je werkt met mensen met een verslaving, is dat je de mensen met respect benadert, ook al is het de levenswijze die je zelf niet verkiest. Hoe gek ze ook zijn, of hoe vreemd ze zich ook gedragen. Als je mensen met respect behandelt, waarderen ze dat.

drs. Karel van Duijvenbooden

Moet het contact ook voorzichtig worden opgebouwd, zodat ze u als hulpverlener meer vertrouwen?

Zeker wanneer mensen op straat leven, moet je het contact langzaam opbouwen en proberen een vertrouwensband op te bouwen. Dat heb ik bijvoorbeeld gedaan met de verslaafden die onder Hoog Catherijne in Utrecht hun eigen 'getto' hadden gemaakt. Ik ben daar voorzichtig op een paar mensen afgestapt en ben gaan praten.

Heb je als verslaafde ook te maken met veel verschillende hulpverleningsinstanties en hulpverleners, of wordt er vaak getracht alles te concentreren tot één vaste contactpersoon?

Tot nu toe wisselde dat erg vaak. Nu gaan veel stemmen op om te komen tot wat ze noemen een *case manager*, een vaste contactpersoon. Verslaafden vinden dat zelf ook erg prettig, dat je elke keer een vaste kop ziet en niet van de één naar de ander wordt doorverwezen. Een probleem van het werken met veel verschillende mensen, is dat het beleid al gauw versnipperd en mensen langs elkaar heen gaan werken. Een goede afstemming is van groot belang, om eigenlijk ook tot integraal beleid te komen.

In hoeverre wordt de hulpverlening voor verslaafden vanuit de overheid geregeld?

Het ministerie van VWS is in Nederland de *leading party*, juist omdat de overheid het als een sociaal-gezondheidsprobleem

ziet. Het doel is *harm reduction*, dat houdt in dat men de schade door de drugs aan de gebruikersgroep zo veel mogelijk wil beperken. Maar ook voor Justitie is het een groot aandachtspunt, vanwege de criminaliteit. Veelplegers zijn vaak verslaafden. Omdat men weet dat het een complex probleem is, werken de ministeries soms wel samen.

En wat is het aandeel van gemeenten in het beleidsproces?

Dat is groot. Landelijk wordt de lijn uitgezet, maar gemeenten kunnen in grote mate bepalen hoe ze dit invullen, bijvoorbeeld met zoiets als het Gebruiksruimteproject.

Straks met de Wet maatschappelijke

opvang zal het beleid nog meer door gemeenten mogen worden bepaald, vooral omdat de problemen per gemeente verschillen. Veel instellingen voor verslavingszorg worden daarbij door gemeenten gefinancierd. Stichting G.O.U.D. bijvoorbeeld ook, omdat men in Utrecht veel belang hecht aan het kunnen meedenken van verslaafden met het beleid. Een belangenorganisatie is daarvoor noodzakelijk.

Dat is interessant. In de literatuur wordt vaak gesproken over zogehete 'beleidsnetwerken' of 'networked governance'. Beleid wordt hierbij niet meer geheel van bovenaf door de overheid aan de samenleving opgelegd, maar de overheid probeert diverse actoren die op enige wijze betrokken zijn bij een probleem ook te betrekken

bij het maken van beleid. Ziet u de Utrechtse opzet van het drugsbeleid ook zo en wat is eigenlijk de rol van Stichting G.O.U.D. als belangenorganisatie in het beleidsproces?

Vaak wordt beleid inderdaad van bovenaf opgelegd. Maar wat te weinig gebeurt, is dat er ook advies aan verslaafden zelf wordt gevraagd. Het is ook lastig, want het is niet een doelgroep die je bij een vergadering kunt uitnodigen. Ze zijn te laat of komen niet opdagen. Je moet een vorm vinden om de stem van de verslaafden vertegenwoordigd te krijgen. Een belangenorganisatie is daar een mogelijkheid voor. In Utrecht vindt men het belangrijk om ons en ook instanties in de verslavingszorg te betrekken bij het opstellen van beleid.

Als stichting willen we zorgen dat de doelgroep, de verslaafden, vaker worden gehoord bij het opzetten van voorzieningen. We hebben dat bijvoorbeeld gedaan bij het Gebruiksruimteproject. Van de opzet en inrichting van de ruimten tot de openingstijden hebben we de gebruikers laten meedenken. Zo creëer je meer draagvlak. We houden als stichting ook

Over Stichting G.O.U.D.

Stichting G.O.U.D. is een belangenorganisatie voor harddruggebruikers voor de stad Utrecht en regio. De stichting is in 2000 in het leven geroepen door mw. Riet van Denderen, die zich al meer dan twintig jaar heeft ontfermd over daklozen en verslaafden. Tot nog toe was er geen eenstemmigheid onder de drugsgebruikers als het om zaken als klachten en inspraak in gemeentelijke beslissingen ging. Er was geen centraal aanspreekpunt en aan die behoefte heeft Stichting G.O.U.D. voldaan. Door hulp van een toegewezen subsidie is het ook mogelijk geworden en wordt de stichting geleid door betaalde krachten en door vrijwilligers voornamelijk uit de doelgroep zelf.

Stichting G.O.U.D. streeft ernaar om het imago en de leefsituatie van de gebruiker te verbeteren, in dat licht moet Stichting G.O.U.D. als een vakbond worden gezien, en stelt zich ook zo op. De stichting heeft een kantoor in de binnenstad van Utrecht waar de harddruggebruikers elke werkdag tijdens een inloopsprekuren terecht kunnen met vragen en problemen. Ook op straat waar de gebruikers zich ophouden houdt Stichting G.O.U.D. een vinger aan de pols door vrijwilligers die veldwerk doen.

Meer informatie over Stichting G.O.U.D. is te lezen op www.StichtingCOUD.nl

(Bron: Stichting G.O.U.D.)

een spreekuur voor verslaafden. Dat heeft een soort van signaleringsfunctie, want mensen komen naar je toe met problemen waar ze tegenaan lopen, bijvoorbeeld met de trage Sociale Dienst. Daar kun je dan iets mee gaan doen en aanklaarten bij de politieke besluitnemers.

En wat is uw rol als voorzitter van Stichting G.O.U.D.?

Ik stuur de medewerkers aan, maar onderhoudt ook de contacten met de gemeente.

Dus u brengt namens de Stichting de stem naar voren van de drugsgebruikers?

Ja, onder andere. Maar de gesprekken worden ook vaak door andere medewerkers of bestuursleden en zelf verslaafden die als vrijwilliger voor de stichting werken gevoerd.

En met welke partijen voert de stichting dan meestal overleg?

Meestal de GG&GD, een wethouder of beleidsmedewerker van de gemeente, een directeur van de verslavingszorg, de politie...

Zijn dat allemaal losse gesprekken, of vindt er ook gezamenlijk overleg plaats?

Ja, meestal zijn het gewoon losse ontmoetingen en gesprekken. We adviseren ook wel om tot integraal beleid te komen, dus door ook gezamenlijk rond de tafel te zitten, maar het blijft toch de gemeente of de instellingen voor de verslavingszorg die het beleid uiteindelijk uitvoeren.

Maar denkt u dat het wel de overheid moet zijn die hulpverlening moet bieden?

De overheid moet naar mijn idee de faciliteiten bieden, om de problemen op te lossen of om te zorgen dat mensen ermee

“Verslaafden zijn ook gewoon mensen”

kunnen leven. Het oplossen van de problemen is echter wel een illusie. Er zullen altijd mensen in de marge van de samenleving leven en verslaafd zijn. Het is meer de vraag hoe je hiermee om kunt gaan en hoe je probleemgroepen die buiten de samenleving dreigen te raken

binnen de boot kunt houden. De specifieke zorg moet door aparte instellingen worden geregeld en zij moeten daarin ook vrij kunnen opereren. Zij moeten vooral kunnen voldoen aan de vraag van de verslaafden zelf.

(advertentie)

Voor al je kopieer-,
print- en drukwerk

**DRUKKERIJ
DE KEMPENAER**

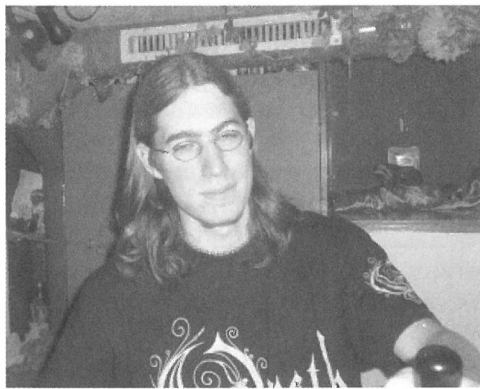
Terweeplein 1 - 2341 CL Oegstgeest - www.dekadruk.nl
Tel. 071-5173223 - fax 071-5155594 - info@dekadruk.nl

Jarn van Strijen

door Marieke Vennevertloo

Jarn van Strijen is penningmeester vereniging en vice-voorzitter van het bestuur 2005-2006 van VSL Catena. Sinds september 2003 studeert hij bestuurskunde in Leiden en is hij lid van de B.I.L. De redactie van de BB besloot hem te interviewen over zijn bestuurswerk en zijn opvattingen over studie bestuurskunde en de B.I.L.

Waarom ben je bestuurskunde in Leiden gaan studeren?
Toen ik in de zesde nog niet wist wat ik wilde, heb ik een lijstje met vier studies gemaakt die allemaal wel wat hadden. Het is uiteindelijk bestuurskunde geworden vanwege de vele verschillende invalshoeken. Ik heb voor Leiden gekozen, omdat ik het een heel gezellige stad vind. Ik heb de laatste drie jaar van het gymnasium in Leiden gedaan, toen woonde ik een kwartier fietsen van de stad. Dat beviel heel goed, dus dat kwartier fietsen heb ik erin gehouden.

Hoe gaat het nu met je studie?

Ik ben nu derdejaars. Ik heb mijn propedeuse in één jaar gehaald, van het tweede jaar heb ik nog een vak openstaan. Dit jaar ligt mijn prioriteit qua studie bij het inhalen daarvan. Daarnaast probeer ik één derdejaarsvak per blok te doen. Als ik echter moet kiezen qua tijd, gaat het bestuur natuurlijk voor.

Wat zijn je plannen voor de toekomst?

Ik wil volgend jaar mijn bachelor halen en me oriënteren op een master of misschien een andere studie. Ik vind onderwerpen als management en motivatie erg interessant, maar ik ben op dit moment nog niet echt bezig met de verdere invulling van mijn studie.

Hoe ben je in het bestuur gekomen?

Ik heb vorig jaar veel gedaan bij Catena: ik heb in de Activiteitencommissie gezeten, later ook in de Barcommissie, en verder ben ik druk bezig geweest met de Open Week en een optreden van de Osdorp Posse. Ik kende het reilen en zeilen van Catena zodoende wel.

Er is niet echt sprake van een sollicitatieprocedure; het is meer een combinatie van je aanmelden en gevraagd worden. Uit die groep mensen moet door formateurs een goed team samengesteld worden. Ik had wel interesse, zeker met dit team. En ik weet dat een boel mensen me graag in het bestuur zagen gaan, dat geeft ook wel een 'duwtje'.

Moet je je als bestuurslid "anders" gedragen dan als gewoon lid?

Over het algemeen niet. Het wordt wel gewaardeerd als je naast je taken als bestuurslid ook nog 'gewoon' aan de bar hangt. In totaal ben ik vaak wel meer tijd kwijt dan ik van tevoren gepland had. Je hoeft zeker niet fulltime aanwezig te zijn, maar naast mijn verplichte bestuursdiensten ben ik ook veel op Catena te vinden. Zeker als ik 'gelext' word, dat wil zeggen dat er weer een drankje voor je neus staat, terwijl je gezegd heb dat je weggaat, kan het erg laat worden.

Catena staat toch een beetje bekend als de vereniging voor blowers. Wil je daar nog iets over kwijt?

Tja, dat beeld bestaat inderdaad. Het komt waarschijnlijk door de 'alles kan'-mentaliteit dat er geen punt van wordt gemaakt: als je wilt blowen, ga je gang.

Er zijn overigens niet zoveel leden die blowen hoor, het is maar een klein groepje. Iets van twintig, dertig mensen op een ledenaantal van bijna zeshonderd.

Heb je al een link kunnen leggen tussen de bestuurskundige theorie en de praktijk?

Nou, niet zo heel erg eigenlijk. Bestuurskunde leidt niet op tot 'besturen', hoewel ik wel eens dingetjes heb toegepast uit management- en motivatietheorieën. En ik hou me bij Catena natuurlijk ook niet bezig met openbaar bestuur.

Ten slotte: wat vind je van de opleiding bestuurskunde en de B.I.L.?

De studie vind ik wel aardig, maar de bestuurskundige vakken vind ik niet het meest interessant. De interdisciplinariteit houdt het leuk. Ik vind wel dat er organisatorisch een hoop verbeterd kan worden; het is toch raar dat er mensen voor hun bachelorscriptie op een wachtlijst geplaatst moeten worden? Wat betreft de B.I.L.: dat is wel een gezellige club, hoewel ze wel erg veel in pak komen, ook op informele borrels. En van het B.I.L.-bestuur vind ik het knap dat ze met een bestuurslid meer in een half zo klein bestuurshok passen (*lacht*).

Verslag forum over terrorisme: 15 november 2005

door Frank van der Plas

Op 15 november 2005 organiseerde de B.I.L. in samenwerking met Erasmus Student Networks (ESN) een forum over internationaal terrorisme. Het forum werd voorgezeten door Richard Sherman, Assistant Professor in internationale betrekkingen. De sprekers waren Maarten van de Voort, Greg Rupert en Roos Toxopeus.

Van de Voort van onderzoeksbureau RAND is een expert op het gebied van transport. Hij is met name gespecialiseerd in containers en logistiek. Roos Toxopeus is van het Clingendael instituut, het Nederlandse instituut voor internationale betrekkingen dat gefinancierd wordt door zowel de overheid als diplomaten. Greg Rupert is Legal Attaché van de Amerikaanse ambassade. In het verleden heeft hij veel met terreurbestrijding te maken gehad, toen hij nog bij de FBI werkte.

Sherman: Onlangs bracht Vladimir Poetin een staatsbezoek aan Nederland. Een van de vele onderwerpen waarover gesproken werd is de bestrijding van terrorisme. Volgens Poetin is samenwerken de enige juiste strategie. Maar is samenwerking tussen Europa, de VS en Rusland wel mogelijk?

Van de Voort: Dat samenwerking noodzakelijk is, is een open deur. Waar wel rekening mee gehouden moet worden is dat landen uiteenlopende visies op terrorisme hebben en zo verschillende oplossingen voorstellen. Deze verschillen van inzicht vormen vaak knelpunten in de onderhandelingen om tot een gezamenlijke aanpak te komen.

Toxopeus: Verschillende landen hebben verschillende perspectieven. Wat opvallend is, is dat ook definities van terrorisme in landen verschillen. Ook heeft elk land zijn eigen belangen, waarbij niet alleen gedacht moet worden aan economische belangen, maar ook aan nationale belangen zoals

het behoud van autonomie van het luchtruim, de inlichtingendiensten etc.

Rupert: Per grens die je overschrijdt wordt het lastiger informatie uit te wisselen. Elk land heeft zijn eigen protocollen wat betreft de geheimhouding van gevoelige informatie en hoe informatie verkregen wordt. Zo is het beleid van de FBI

"Strengere controles op havens maakt de import duurder, waardoor de economie van de VS beschermd blijft tegen goedkope producten uit China."

bronnen zoveel mogelijk geheim te houden en is de FBI de eerste die bronnen aan een test met de leugendetector onderwerpt. Wanneer informatie uit andere landen komt, rijst altijd de vraag of de informatie wel betrouwbaar is. Is de Russische methode wel goed genoeg? Mensenrechtenspelen ook een rol: zijn verdachten wel hun rechten voorgelezen? Of: zijn verdachten soms gemarteld om tot een bekentenis te komen?

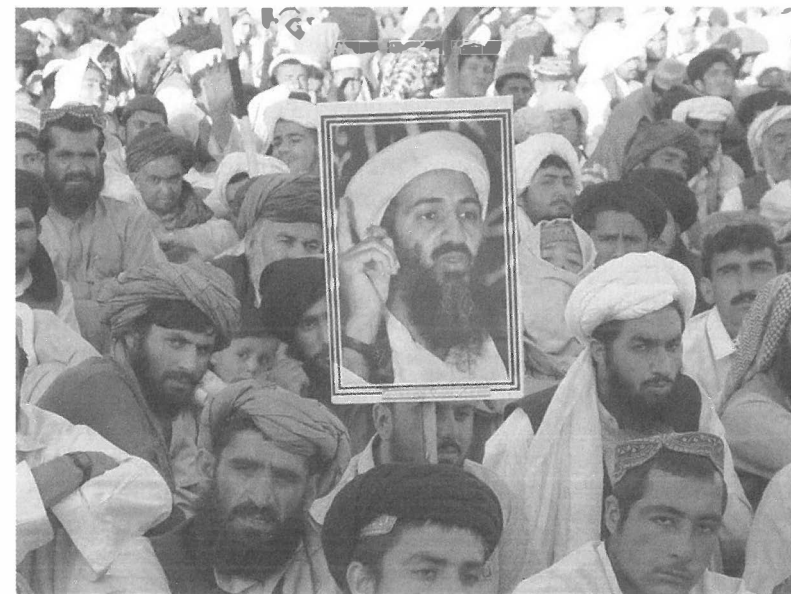
Sherman: Op welk vlak verschillen landen van mening?

Rupert: In naamgeving komt al veel naar voren: is er sprake van een vrijheidsstrijder of een terrorist? Over Al Qaeda zijn de meeste landen het wel over eens. Maar wat dacht je van een organisatie zoals Hamaz? Europa benadrukt dat Hamaz een politieke en een militaire tak heeft, terwijl de organisatie volgens de VS uitsluitend een terroristisch oogmerk heeft. Toxopeus: De mate van dreiging wordt in landen heel verschillend ervaren. Wat een dreiging is in Rusland hoeft niet per se een dreiging te zijn in Europa.

Sherman: Je ziet dat landen zoals Groot Brittannië en Nederland nieuwe wetgeving ontwikkelen om terrorisme te bestrijden. Schuilt er geen gevaar dat de verschillen in wetgeving alleen maar toenemen, wat samenwerking alleen maar moeilijker maakt?

Van de Voort: Wat je ziet is dat de VS wetgeving maakt om de eigen markt te beschermen. Economische belangen gaan voor, terwijl mensenrechten vaak het onderschoven kindje is. De Amerikaanse markt ondervindt bijvoorbeeld veel concurrentie van uit China. Strengere controles op havens maakt de import duurder, waardoor de economie van de VS beschermd blijft tegen goedkope producten uit China.

Toxopeus: Terrorismen is veel gevaarlijker dan internationale criminaliteit, wat een andere aanpak rechtvaardigt. Nieuwe wetgeving is in mijn ogen noodzakelijk. Wel is er nog geen goede balans gevonden tussen enerzijds een effectieve aanpak en anderzijds het voorkomen van discriminatie/isolatie van bepaalde groepen, bijvoorbeeld moslims.

Rupert: De opsporing van internationaal terrorisme vraagt om een andere benadering. Voorheen was er vooral oog voor binnenlandse criminaliteit. De internationale dreiging van terreur voor het Amerikaanse vasteland werd onderschat.

“Personen die in een hotel ingecheckt staan onder een andere naam dan die bij hun creditcardgegevens staat, gedragen zich verdacht. Achteraf blijkt soms dat het dan niet gaat om terrorisme maar om overspel.”

Bovendien waren criminaliteitsbestrijding en terreurbestrijding twee aparte takken van sport die weinig met elkaar communiceerden. De Patriot Act heeft daar verandering in gebracht: de ‘muur’ tussen hen is omlaag getrokken.

Aanpassingen in de wetgeving zijn onvermijdelijk. Terrorismebestrijding vraagt nu eenmaal om een nieuwe toolbox. In de Verenigde Staten is *beyond reasonable doubt* een hoge eis die gesteld wordt om een verdachte te kunnen veroordelen. Wanneer er onvoldoende bewijs is, wordt er naar andere zaken gekeken. De IRS wordt ingeschakeld om te controleren of hij netjes zijn belasting betaalt en de naturalisatiedienst controleert of zijn verblijfsvergunning niet is verlopen.

Sherman: Zijn de reacties van de overheid en de media op terreur overdreven of redelijk? En aansluitend daarop: geeft een overdreven reactie terroristen de aandacht die zij willen?

Van de Voort: In een overdreven reactie schuilt het gevaar van gewenning. Wanneer er bij de kleinste dreiging groot alarm wordt geslagen en het vals alarm blijkt te zijn, bestaat het risico dat er een volgende keer, wanneer het menens is, niet gereageerd wordt.

Toxopeus: Het is een dilemma. Aan de ene kant wil de overheid laten zien dat zij bezig is met de bestrijding van terreur om burgers een veilig gevoel te geven. Aan de andere kant zorgt het benadrukken van terrorismebestrijding dat de angst voor terreur toeneemt. Dit dilemma staat centraal in veel discussies in Nederland.

Rupert: Inlichtingendiensten proberen verdachte zaken te onderzoeken. Personen die in een hotel ingecheckt staan onder een andere naam dan die bij hun creditcardgegevens staat, gedragen zich verdacht. Achteraf blijkt soms dat het dan niet gaat om terrorisme maar om overspel. Hoe ver moeten we gaan met onderzoeken? Reageren we overdreven of negeren we de klacht die de volgende 9-11 wordt?

Sherman: En wat als burgers overdreven reageren? Te denken valt aan de twee moslimmannen die opgepakt werden in de trein van wie achteraf bleek dat ze zich uitsluitend gingen wassen, voorafgaand aan een gebed.

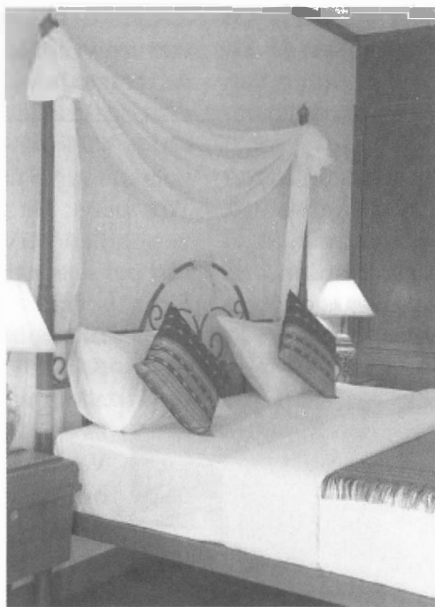
Rupert: Verantwoordelijke autoriteiten beoordelen hoe betrouwbaar en hoe nuttig de informatie is die zij binnenkrijgen. Meestal wordt het zekere voor het onzekere genomen, wat er soms toe kan leiden dat de verkeerde beslissingen worden genomen.

Toxopeus: Als de personen in die trein hadden geweten dat het Ramadan was, dan was er waarschijnlijk niets gebeurd. Meer begrip kan ervoor zorgen dat je niet té alert bent. Angst kan leiden tot slecht beleid.

Van de Voort: De angst voor een aanval lijkt meer effect te hebben dan een aanslag zelf. Door in te gaan op angstgevoelens geef je terroristen precies wat zij willen.

Vraag uit de zaal: Hoe wordt de ‘backoffice’ van terreurnetwerken bestreden?

Rupert: De FBI werkt veel via financiële gegevens, wat zo zijn voordelen heeft. Terroristen kunnen namelijk wel een valse naam opgeven, maar geven niet graag een vals bankrekeningnummer op, want het is voor hen belangrijk dat het geld op tijd op de goede rekening komt te staan. Achter terreurnetwerken schuilen tal van instanties die als geldschietter fungeren. De FBI probeert geldstromen te herleiden naar de bron. Met elke stap kom je zo hoger in hiërarchie binnen terreurorganisaties, in de hoop bestuursleden te vinden en die aan te pakken. Zodra geldschietters wegvallen, zijn terreurnetwerken een kort leven beschonken.

Terreur of overspel?

Vraag uit de zaal: In de VS zijn na de aanslagen van 11 september is het Department of Homeland Security opgericht om veiligheidsdiensten te combineren. Kan het bundelen van instellingen aanslagen voorkomen?

Rupert: Uit het rapport van de onafhankelijke commissie van zowel democraten als republikeinen die de aanslagen van 11 september onderzocht hebben, is naar voren gekomen dat de inlichtingendiensten veel wisten. Met de beschikbare informatie is alleen niets gedaan, anders hadden zeker tien van de negentien kapers gearresteerd kunnen worden. Het bundelen van diverse instellingen heeft als groot voordeel dat informatie waar instanties naar op zoek zijn niet blijft liggen op het bureau van een andere instantie. Voor de aanslagen van 11 september hadden justitie en defensie weinig met elkaar te maken. Nu wordt er samengewerkt in één kamer.

“De wet is het beste wat de mensheid heeft voortgebracht.”

door Femmy Elderhuis

Jan Terlouw, geboren 15 november 1931 te Kamperveen, begon zijn uitermate interessante lezing op 23 november 2005 met het beschrijven van zijn loopbaan. Naast het bespreken van zijn carrière met daarin opgedane politieke en bestuurlijke ervaringen, deed hij ook interessante uitspraken over politiek en de rol van de overheid.

In 1956 studeerde Terlouw af aan de Universiteit Utrecht in de wis- en natuurkunde. Na bijna twee jaar in dienst geweest te zijn begon hij zijn loopbaan als onderzoeker bij het instituut voor plasmafysica en werkte hij mee aan onderzoeken in de Verenigde Staten en Zweden. Terlouw twijfelde of hij door wilde gaan in onderzoek. Hij zag twee mogelijkheden buiten wetenschap: schrijven en politiek. Het argument wat hij daarvoor noemde was dat “schrijven en politiek van iedereen is.” Nadat hij in 1967 lid was geworden van de nieuwe partij D’66 rolde hij al gauw in een voorzitterschap wat ervoor zorgde dat de kersverse politicus zich ging bezighouden met de gemeentepolitiek van Utrecht. In 1971 trad Terlouw toe tot de Tweede Kamer waar hij als eerste natuurwetenschapper in de kamer de aandacht trok van journalisten. ‘Opeens ging men allerlei vragen stellen over het milieu, omdat ze dachten dat ik daar ook verstand van had’ aldus Terlouw.

Ondertussen was Terlouw ook begonnen met het schrijven van jeugdboeken en in 1971 verscheen zijn eerste boek ‘Koning van Katoren’. In de Tweede Kamer besepte men aanvankelijk niet dat het ging om dezelfde Terlouw, maar dit veranderde zodra hij meer bekendheid kreeg. Voor de verkiezingen van 1977 werd Terlouw door het D’66 congres gekozen als lijsttrekker van de partij. In 1981 werd Terlouw minister van Economische Zaken in het kabinet-Van Agt II, wat ook wel bekend staat onder de naam kabinet-Van Agt/Den Uyl. Terlouw stond eigenlijk niet achter het kabinet en besloot na de val dit kabinet uit de politiek te stappen. Over deze periode zegt hij ‘niet geluisterd te hebben naar het stemmetje in zijn hoofd, iets wat hij daarom daarna wel altijd heeft gedaan’.

Terlouw vertrok naar Parijs waar hij acht jaar werkte als secretaris-generaal van de C.E.M.T. (Conferentie van Europese Ministers van Vervoer). In 1991 werd hij Commissaris van de Koningin in Gelderland, waar hij door de dreiging van het instorten van de dijken in zijn eentje enorme besluiten heeft moeten nemen. ‘Puur toeval dat dit gebeurde toen ik daar zat. Mijn carrière bestaat eigenlijk uit veel toevalsmomenten. Die mogelijkheden moet je zien aan te pakken, dat is het enige wat je kunt doen’ vertelde de nu 74-jarige Terlouw. In 1997 moest Terlouw met pensioen, maar was daarna nog vier jaar lid van de Eerste Kamer.

Na een uitgebreide politieke carrière is voor hem duidelijk geworden wat hij “mooi en lelijk aan de politiek vindt.”

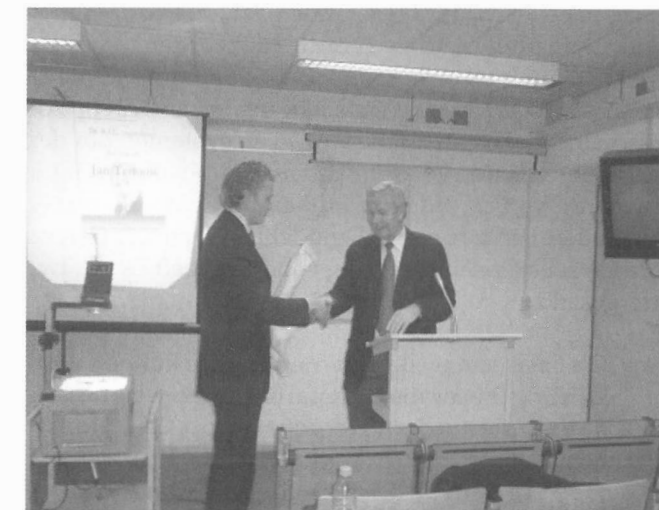
“De wet is het beste wat de mensheid heeft voortgebracht. Het is de wet die de mens vormgeeft, in toom houdt.” Het lelijke van de politiek is dat “men er idealistisch en voor het

“Opeens ging men allerlei vragen stellen over het milieu, omdat ze dachten dat ik daar ook verstand van had.”

landsbelang erin gaat, maar dit ontaardt gauw in partijbelang en eigenbelang.” Het verschil tussen wetenschap en politiek heeft hij ontdekt in zijn overgang naar de politiek. “Wetenschap is zoeken naar de waarheid, kritisch zijn over wat

de waarheid is en twijfel is goed. In de politiek is twijfel dodelijk, het is zoeken naar het haalbare.” De politieke verschillen gaan over de rol van de overheid, wat de overheid doet en hoeveel er aan de burger wordt overgelaten. Volgens Terlouw moet de overheid zich bezighouden met veiligheid, rechtvaardigheid en toekomstbewaking. Dat kan alleen als de overheid wetten blijft maken. Volgens Jan Terlouw is immers de wet het beste wat mensheid heeft voortgebracht.

Femmy Elderhuis is tweedejaars bestuurskunde en lid van de Commissie Activiteiten 2005 - 2006.

Jan Terlouw ontvangt een presentje van Govert van Gorcum

Workshopmiddag 6 december 2005

door Wieke Pot

Op 6 december 2005 organiseerde de B.I.L. een workshopmiddag en deze stond in het teken van het thema 'Advisering in de Publieke Sector.' Studenten hadden de keus tussen twee adviesbureaus: PricewaterhouseCoopers en Lysias Consulting Group. De middag duurde van twee tot vijf uur, met in het laatste uur een informatiemarkt en borrel waar de deelnemers op informele wijze de mogelijkheid hadden in contact te komen met beide bedrijven. Hieronder zullen we iets dieper ingaan op beide bedrijven en de casus waarmee zij de studenten aan de slag zetten.

Lysias, een korte introductie

Lysias is een middelgroot adviesbureau dat zich richt op de publieke sector. Het bureau startte in het jaar 2000 en wist zich te handhaven én te groeien in deze kwetsbare tijd. Het bureau is jong en vlot en geeft haar werknemers de mogelijkheid om het werk met het privé-leven te combineren. Het adviesbureau is breed georiënteerd en benadrukt de verbinding tussen *beleid* en *organisatie*. Beiden zijn zeer belangrijk om een succesvolle ontwikkeling, verandering of verbetering door te voeren.

Alexander Heijnen en Marcel Benard van Lysias Consulting Group organiseerden de workshop. Alexander is senioradviseur, terwijl Marcel sinds kort als trainee bij Lysias werkzaam is, na afronding van zijn studie bestuurskunde aan de EUR. De casus van de workshop had betrekking op een opdracht waar Lysias nu zelf mee bezig is. Dat gaf ons een goed beeld van wat je kunt verwachten in de praktijk van de advieswereld.

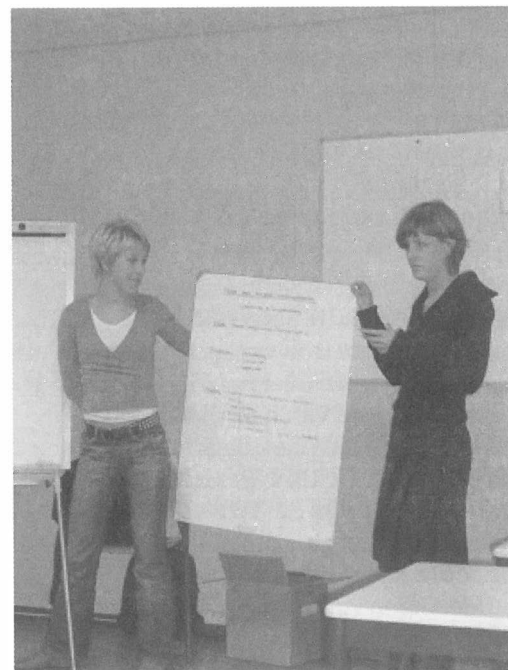
De Workshop: Casus Coördinatie Crisisbeheersing

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is het coördinerend ministerie voor de crisisbeheersing in Nederland. Voor de organisatie van de rijksoverheid geldt dat het sectorale beleid, ondergebracht in departementen, de belangrijkste structuur is. Daarmee is het Rijk in staat om het grootste deel van haar taken aan te pakken. Daar waar dat niet lukt, kan onder andere coördinatie worden ingezet als instrument om de tekortkomingen van de lijnorganisatie aan te vullen. Nu is de Directie Crisisbeheersing van BZK op zoek naar constructieve en slimme wegen en systemen om deze coördinatie effectief vorm te geven. De positionering en meerwaarde van de afdeling Preparatie Centraal verdient daarbij nadere concretisering. De afdeling Preparatie Centraal van de Directie Crisisbeheersing van BZK heeft Lysias twee vragen gesteld:

1. Op basis van welke interne strategie kunnen we als afdeling Preparatie Centraal onze meerwaarde tonen aan andere departementen op het dossier crisisbeheersing?
2. Hoe kan het interdepartementale accountmanagerschap over crisisbeheersing bijdragen aan het realiseren van deze versterkte strategische positionering?

De studenten werden verdeeld in drie groepjes en moesten meteen aan de slag met deze casus. De bedoeling was een korte, kernachtige presentatie voor te bereiden. Daarin moesten

we reflecteren op de opgave van de afdeling Preparatie Centraal en een aanpak presenteren voor de beantwoording van de vragen. Om ons verder te verdiepen in de casus kregen we het 'Beleidsplan Crisisbeheersing 2004-2007'. Daarnaast kreeg elk groepje een tien minuten gesprekje met Alexander en Marcel, die voor deze gelegenheid als opdrachtgever fungeerden.

De groepjes presenteerden hun resultaten

Elk groepje ging enthousiast aan de slag. De groepjes waren onderling in een hevige concurrentiestrijd verwickeld. Welke informatie zet je nou wel of niet op een poster? Wat is het belangrijkste van de opdracht en wat moeten we nou eigenlijk aan de opdrachtgevers vragen? En wat doen de andere groepjes?!

Uiteindelijk wist elk groepje zich voor te bereiden en presenteerde elk groepje het resultaat. Het was indrukwekkend om te zien dat elk groepje in een korte tijd met weinig informatie toch nog een redelijke presentatie wist te geven. Het ene groepje blonk uit door een goed verhaal, het andere groepje wist vooral een humoristische presentatie te geven. Iedereen deed het weer anders. Na afloop gaven Alexander en Marcel kort commentaar op de presentaties en toen was het tijd voor de informatiemarkt én borrel.

Voor meer informatie, zie: www.lysiasgroup.com

PricewaterhouseCoopers

"Al meer dan 150 jaar lang streven de medewerkers van PricewaterhouseCoopers (PWC) naar de hoogste normen bij hun dagelijkse werkzaamheden. Inmiddels is PricewaterhouseCoopers één van 's werelds meest vooraanstaande organisaties op het gebied van professionele dienstverlening (...) PWC is gebaseerd op de integratie van drie concepten; mensen, kennis en werelden met daarin verschillende cliënten. PWC levert diensten op het gebied van assurance, advisory, tax en human resource services aan organisaties in uiteenlopende sectoren waaronder de publieke sector."

Voor meer informatie, zie: www.pwc.nl

De workshop

De workshop werd gegeven door Anneke van Mourik, Arne Geensen en Nienke van Benthem. Ook zij bevonden zich in verschillende fases van hun carrière. PWC hield een interactieve workshop die begon met uitleg over welke cyclus doorgaans gevolgd wordt met betrekking tot het tot stand komen van een advies. Ze onderscheiden 6 fases te weten acquisitie, diagnose, ontwerp, onderhandelingsstrategie, implementatie en evaluatie. Tijdens de presentatie werden drie opdrachten aan de aanwezige studenten gegeven en werden ze telkens in drie groepjes ingedeeld. Elk groepje werd begeleid door een medewerker van PWC. De opdrachten betroffen verschillende vraagstukken waar de medewerkers van PWC zelf bij opdrachten mee geconfronteerd worden. De eerste opdracht was een algemene: Welke zaken zijn van belang voor

acquisitie bij de overheid? Een belangrijke vraag die men zich hierbij moest stellen was: Bij welk resultaat is de klant tevreden?

Vervolgens moesten de deelnemers zich buigen over een casus van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) met betrekking tot de AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten). De opdracht luidde: Wie zijn de actoren, en

wat zijn hun belangen? Daarbij was het van belang om te kijken naar de context van het rapport wat PWC uit moest brengen. Want zal het in goede aarde vallen bij deze actoren?

Als laatste kwam de evaluatiefase aan bod met daarin een terugblik of de doelen daadwerkelijk verwezenlijkt waren en of gepresteerd is door PWC *Beyond Expectations*. Een tevreden klant is niet goed genoeg.

Door de workshop werd goed duidelijk wat het werk van een adviseur van de publieke sector inhoudt. Het was erg leuk om

direct feedback te krijgen op de gevonden resultaten door een organisatie uit de wereld van het openbaar bestuur.

Al met al een heel geslaagde middag met een goede inbreng van de studenten en een goede voorbereiding van de deelnemende organisaties!

Wieke Pot is Commissaris Acquisitie & Promotie in het B.I.L.-bestuur 2005 - 2006

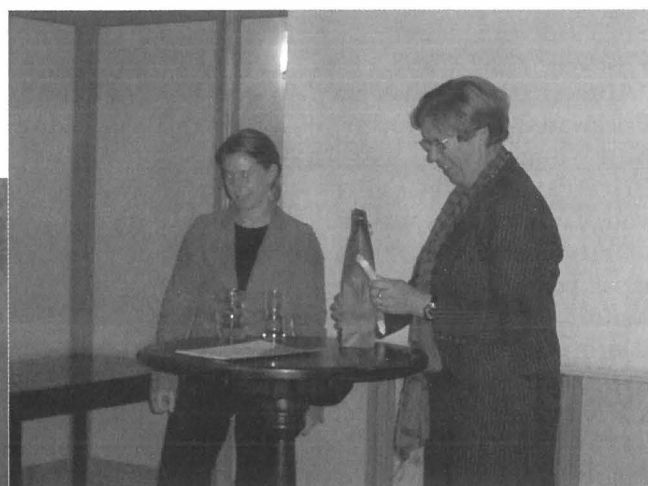
Wat doen de andere groepjes?!

Uiteraard werd er uitgebreid nageborreld

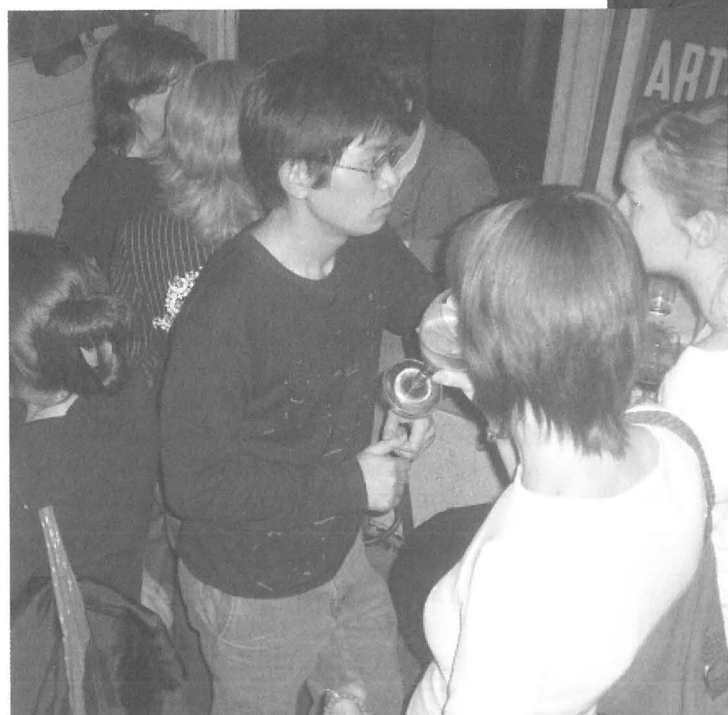
8 december: Angels vs. Devils-feest:

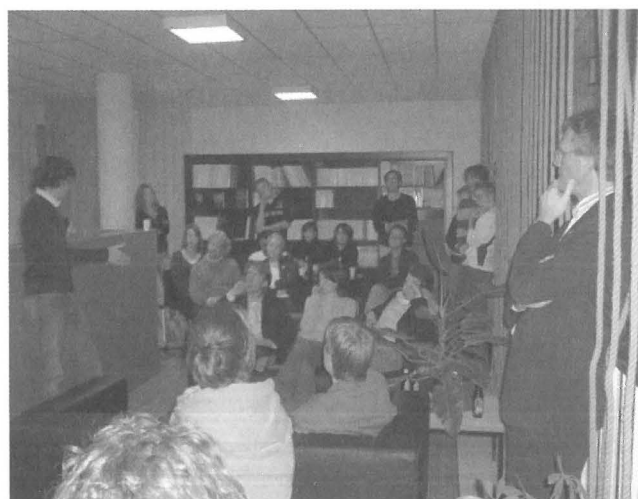
5 oktober 2005: Lezing Annemarie Jorritsma

Redactie BB 2005 - 2006: Tom en Marieke

3 november: borrel voor Internationale studenten.

Martijn Groenleer vertelt tijdens de Dialoog met de 5e

Heineken blijft een topper!

door Roos Wardenaar

Ook dit jaar reisde de B.I.L. met een delegatie af naar de Heinekenbrouwerij in Zoeterwoude. Officieel een eerstejaarsexcursie, maar door tentamens direct na het weekend waren ook wat ouderejaars mee. De Heinekenexcursie staat bij velen namelijk op nummer één.

Als eerste werden wij door Jaco Bakker en Taco Zantinge verwelkomd met een Heerlijk Helder Heinekenbiertje. Deze heren maken de excursie elk jaar weer mogelijk. Taco Zantinge gaat over export en Jaco Bakker is landelijk milieucoördinator. Zij hielden een interactieve presentatie over wat Heineken met de overheid te maken heeft, in het bijzonder op het milieuvlak. De presentatie maakte duidelijk dat Heineken op dit gebied erg veel met de overheid te maken heeft, denk bijvoorbeeld aan contracten en de verpakkingen. Het bedrijf heeft meerdere vestigingen en meerdere merken onder zijn hoede. Daarnaast heeft Heineken met erg veel partijen te maken: de consument, maar ook bijvoorbeeld 'de burens'. De Heinekenvisie is voor alle partijen niet te negeren. Heineken gaat voor een duurzame ontwikkeling, met de drie P's: People, Planet en Profit. Bier is een natuurproduct bestaande uit gerst, hop en zuiver water.

Veel thema's passeren de revue bij Heineken. Doordat het bedrijf over heel de wereld verspreid zit, heeft het ook te maken met zaken als corruptie en betrokkenheid bij de gemeenschap.

In Nigeria bijvoorbeeld wordt lokaal bier geproduceerd en daarnaast is een hiv/aids-plan voor de mensen die er werken. Bij milieu kan gedacht worden aan efficiënt gebruik van grond- en hulpstoffen, voorkomen en beperken van afval, last en vervuiling, milieuzorg en het streven naar continue verbeteringen.

Hierboven werd al aangegeven waar bier uit bestaat. Voordat het bier echt in de supermarkt of in de kroeg te krijgen is, moet het veel ketens doorlopen. Van boer naar brouwerij, van vrachtwagenchauffeur naar consument.

In alle ketens speelt milieu een rol. Bijvoorbeeld verpakkingmateriaal moet met veel rekening worden gehouden. Hoe het beter verkoopt, hoe het milieu zo min mogelijk belast wordt en natuurlijk spelen de kosten ook een grote rol. De rol van de overheid is er op toe te zien dat Heineken zich aan alle regels houdt. De overheid heeft convenanten afgesloten met Heineken.

Na deze presentatie werd nog een soort quiz gespeeld, waarbij het publiek het antwoord moest raden. Vragen als: hoeveel verpakkingen zijn eenmalig? Vervolgens gingen wij naar een zaal waar een film over Heineken getoond werd. Hierna volgde de rondleiding door de brouwerij. Aan levende lijve kon men proeven wat precies in bier is verwerkt en kon men zien hoe het gemaakt en verpakt wordt. Met de bus werd over het grote terrein van Heineken gereden. Na al deze informatie tot ons genomen te hebben, mocht we de verschillende biertjes uitproberen: de productconfrontatie. Ook konden verschillende Heineken-attributen gekocht worden, zoals de beroemde bretels. Voldaan vertrok iedereen daarna weer naar Leiden, de grotestad.

Roos Wardenaar is Commissaris Onderwijs in het B.I.L.-bestuur 2005 - 2006

De B.I.L. ontboden op het ministerie van Buitenlandse Zaken

door Ruben Libgott

Op woensdag 12 oktober j.l. was de B.I.L. te gast op het Ministerie van Buitenlandse Zaken, hét centrum van de Nederlandse diplomatie. Doel van het bezoek was om meer te weten te komen over de achtergronden van deze organisatie, maar vooral ook over de specifieke werkzaamheden die door het ministerie worden uitgevoerd. Op het programma stonden daarom drie verschillende presentaties, allereerst over het ministerie in het algemeen, daarna zou er worden ingegaan op de rol van het ministerie met betrekking tot ontwikkelingssamenwerking en tot slot stond zou er worden ingegaan op de transatlantische betrekkingen met de Verenigde Staten.

Wat men hier allemaal doet vraag je jezelf wel af, wanneer je na een *security-check* uiteindelijk door alle smalle gangetjes in het ministerie loopt en ambtenaren al dan niet hard aan het werk ziet.

In een mooie vergaderzaal werden we op kosten van de Nederlandse belastingbetaler hartelijk ontvangen met koffie, thee en koekjes door mw. Heidy van der Ploeg (Directie Voorlichting). In het kort vertelde zij over de geschiedenis van het ministerie vanaf de oprichting in 1798, toen Nederland zich nog neutraal opstelde in zijn buitenland politiek. Hierna gaf mw. Van der Ploeg een indruk van de organisatie van het ministerie met alle directoraten-generaal, directies en de relatie van het ministerie tot alle Nederlandse consulaten in het buitenland en de permanente vertegenwoordigingen bij internationale organisaties.

In gesprek met Jos Schellaars (plv. directeur Directie Westelijk Halfrond)

De belangrijkste punten waar het ministerie zich momenteel mee bezighoudt zijn het algemene Nederlandse buitenlandbeleid en de diplomatieke relaties met andere landen, de Europese Unie en ontwikkelingssamenwerking. Over dit laatste punt ging dhr. Melle Leenstra (Directie Sub-Sahara Afrika) meer vertellen. Als voorbeeld nam hij Zambia, want hij was onlangs voor een periode uitgezonden naar het Nederlandse consulaat in dit Afrikaanse land en had zodoende het beleid ten aanzien van ontwikkelingshulp van dichtbij in de praktijk kunnen meemaken.

Het poldermodel in Zambia

Hoewel het land ooit een grote koperproductie heeft gehad, wordt Zambia al jaren geteisterd door slechte cijfers op tal van gebieden: een hoge kindersterfte, een groot aantal HIV-besmettingen, veel werkloosheid en een laag bruto nationaal product. Ontwikkelingshulp is dus hard nodig en ook

Nederland speelt, als één van de 14 'hulplanden', hierbij al decennia een belangrijke rol.

In de jaren zeventig en tachtig kreeg Zambia van Nederland vrijwel *carte blanche* bij het besteden van het ontwikkelingsgeld. De enige voorwaarde waar het land aan moest voldoen, was dat het niet communistisch werd. Omdat Zambia zelf mocht bepalen hoe het geld werd gebruikt, was er weinig transparantie over de besteding van het Nederlandse

donorgeld. Daar is nu verandering in gekomen en de Nederlandse ambassade in Zambia speelt daarin een actieve rol. Ze probeert o.a. de ontwikkeling van de private sector te bevorderen, bijvoorbeeld door het 'exporteren' van het beroemde Nederlandse poldermodel. Zo hoopt ze dat bedrijven invloed krijgen in het overheidsbeleid, iets dat vroeger alleen mogelijk was als er geld onder de tafel werd geschoven. Ook wordt er vanuit het ministerie van Buitenlandse Zaken gewerkt aan de oprichting een soort van Algemene Rekenkamer om de effectiviteit en efficiëntie van het Zambiaanse overheidsbeleid beter te kunnen controleren.

Het Nederlandse consulaat speelt ook een belangrijke coördinerende rol in Zambia, zo vertelde dhr. Leenstra. Het gaat dan om de zogehete 'donorharmonisatie'. Het probleem is namelijk vaak dat er vele organisaties bezig zijn met allerlei ontwikkelingshulpprojecten. Men werkt dan langs elkaar heen, of het kan zijn dat een heleboel projecten gericht zijn op HIV- of Aids-bestrijding en dat slechts enkele projecten zich bezighouden met het herstellen van de koperproductie. Dit moet beter worden verdeeld. Het consulaat probeert daarom alle donorprojecten één voor één te evalueren en om de tafel te krijgen met de Zambiaanse overheid.

Ontwikkelingshulp is volgens dhr. Leenstra noodzakelijk. Naast de 'morele belangen' spelen daarbij nog andere zaken, bijvoorbeeld waar het gaat om het voorkomen van terrorisme. Landen met een zwakke overheid zijn een vrijplaats voor

terroristen. Daarbij is het ook een goede investering, omdat Nederlandse bedrijven later baat kunnen hebben bij een goed draaiende Afrikaanse economie.

Veel arme landen hebben echter te kampen met veel problemen, wat de situatie extra complex maakt. De hulp moet niet alleen gericht zijn op het bevorderen van de economische groei, maar ook op bijvoorbeeld de toegang voor de gehele bevolking tot medische zorg, onderwijs, infrastructuur en kredietverlening. Er is echter helaas geen *magic bullet*, d.w.z. een oplossing voor alle problemen. Voor elk probleem dat wordt opgelost komen er twee nieuwe in de plaats. Soms wordt gezegd dat ontwikkelingssamenwerking daarom geen zin heeft, maar we weten niet hoe de situatie eruit had gezien zonder ontwikkelingssamenwerking.

Kritisch als B.I.L.-leden zijn, waren er ook enkele vragen over de Nederlandse ontwikkelingshulp. Allereerst de vraag of Afrikaanse politieke belangen ontwikkelingshulp niet onmogelijk maken. Volgens dhr. Leenstra is dat wel een probleem. Je niet altijd goed kunt controleren of geld bijvoorbeeld verdwijnt in de zakken van ambtenaren en wat er met het geld gebeurt bij NGO's (Non-Gouvernementele Organisaties). Er zijn echter weinig alternatieven. Er moet hulp worden geboden en politieke belangen zijn daarbij een hindernis die overwonnen moet worden. Een tweede vraag was of het Westen niet onderschat wat de landen in de Derde Wereld zelf kunnen doen. Dhr. Leenstra antwoordde daarop dat er vaak een gebrek aan waardigheid is ten opzichte van de arme landen, het beeld van "domme corrupte zwartjes". Het Westen moet de Derde Wereld juist meer ondersteunen in het inzetten van hun eigen capaciteiten.

Transatlantische betrekkingen

Na een korte pauze was het woord aan dhr. Jos Schellaars (plaatsvervangend directeur Directie Westelijk Halfrond). Hij was net terug uit de Verenigde Staten, waar hij samen met Staatssecretaris Atzo Nicolaï (Europese Zaken) een werkbezoek aan had gebracht. Nu ging hij met ons praten over de relatie en de verhoudingen tussen Nederland en de VS.

Volgens dhr. Schellaars vinden er op 3 manieren betrekkingen plaats tussen Nederland en de VS, te weten:

1. bilateraal
2. tussen de EU en de VS
3. multilateraal

Bilateraal houdt het directe contact van Nederland met de VS

in. De bilaterale contacten zijn zeer hartelijk, maar ook divers. Vrijwel elk Nederlands departement (op Algemene Zaken en Sociale Zaken & Werkgelegenheid na) heeft namelijk zijn eigen betrekkingen met de het land en heeft daar soms ook

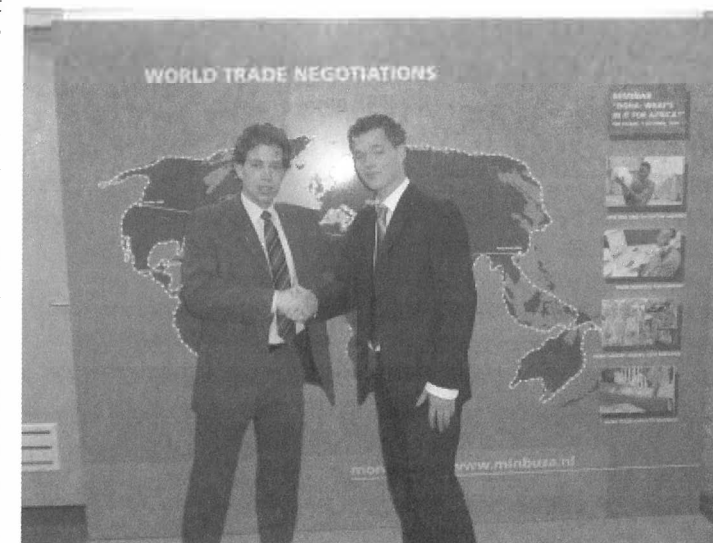
“De bilaterale contacten zijn zeer hartelijk, maar ook divers.”

vertegenwoordigers naartoe gezonden.

Ook via het lidmaatschap van de Europese Unie heeft Nederland betrekkingen met de VS.

De Amerikanen snappen alleen niet goed hoe de besluitvorming van de Unie werkt, met alle verschillende landen en het ontbreken van een functionaris die éénduidig het Europese beleid kan uitdragen. Wel zijn de VS de belangrijkste handelspartner van de EU.

Sinds de aanslagen van 11 september 2001 op het WTC en het Pentagon vindt er ook nauwe samenwerking plaats op het gebied van justitie en binnenlandse zaken. De VS willen dingen aan de EU opleggen en nemen daarbij een dominante houding aan. Te denken valt bijvoorbeeld aan de persoonsgegevens van passagiers, die Europese vliegtuigmaatschappijen moeten doorgeven aan de VS. Laatst werd hierdoor de toegang tot het Amerikaanse luchtruim van een KLM-toestel richting Mexico ontzegd, omdat de Amerikaanse autoriteiten meenden dat een passagier

op de lijst van verdachte Al-Qaeda-leden stond. Tot voor kort was de Amerikaanse president Bush niet echt geïnteresseerd in Europa, behalve waar het ging om directe belangen. Na zijn herverkiezing heeft hij echter wel interesse ontwikkeld, wellicht vanuit het besef dat voor internationale politieke besluitvorming de steun van de EU nodig is. Multilateraal ten slotte omvat de contacten van Nederland met de Verenigde Staten via internationale organisaties als de Verenigde Naties. De VS hebben vaak veel kritiek op dit soort instellingen en betalen soms zelfs geen contributie. De houding van de Amerikanen ten opzichte van deze instanties is ook heel anders dan die van de EU. De VS gaan namelijk uit van wat ze zelf willen bereiken en proberen dan pas te kijken of ze daar wellicht een internationale organisatie voor nodig hebben of dat het ook anders kan.

Maar wat zijn momenteel de thema's waar Nederland en de VS zich in hun contacten mee bezighouden? Dhr. Schellaars behandelde dit als een quiz, waarbij hij ons vroeg wat wij dachten dat de onderwerpen waren, die werden besproken bij de recente bezoeken van minister Van Ardenne (Ontwikkelingssamenwerking) en staatssecretaris Nicolaï en het naderende bezoek van minister Bot (Buitenlandse Zaken) aan het land.

Minister Van Ardenne bleek vooral te hebben gesproken over

de schuldenlast van arme landen en de hoogte van de ontwikkelings samenwerking. Nederland wil dat alle donorlanden 0,7% van het bbp gaan betalen, maar voor de Amerikanen is dit een *no-go area*.

Ook stond de crisis in Darfur op de agenda. De VS vinden namelijk dat de EU hier te weinig doet.

Het bezoek van staatssecretaris Nicolai stond in het teken van belangrijke Europese thema's. Allereerst de toetreding van Turkije tot de Europese Unie. De Amerikanen hechten veel belang aan een lidmaatschap van Turkije, vanwege de islam en omdat het grenst aan veel instabiele landen. De VS willen radicalisme in Turkije daarom voorkomen. De EU heeft gezegd dat het pushen van het proces contraproductief werkt. Vanwege haar nauwe banden met Turkije zeggen de VS soms bijna tegen de Unie: "Als jullie willen dat Turkije iets doet, dan zeggen jullie het maar en wij regelen het."

Een ander onderwerp waar de Amerikanen in geïnteresseerd waren, was de recente verwerping van de Europese grondwet door Frankrijk en Nederland. Washington begrijpt dat wel, maar zij is benieuwd hoe het wordt opgelost. De Amerikaanse grondwet is bijvoorbeeld een belangrijk fundament. Hoe kan een organisatie als de Europese Unie dan bestaan zonder zo'n uitiem document?

Bij het komende bezoek van minister Bot zou de houding van de Venezolaanse president Chavez worden besproken. De Amerikanen zijn namelijk nerveus over de hoge olieprijs en de banden die het land heeft met Fidel Castro.

Ook zou minister Bot praten over het ontbreken van een Amerikaanse ambassadeur in Nederland.

De twijfels die minister Bot over de Irak-oorlog had geuit zouden niet worden besproken. In de VS was deze 'uitglijder' niet noemenswaardig. Op het ministerie van Buitenlandse Zaken hadden zijn uitspraken echter wel even tot opwindend geleid.

Volgens dhr. Schellaars zal Nederland niet zo snel openlijk kritiek uiten op VS, maar vanwege de *goodwill* die ze ten opzichte van dit land toont, heeft Nederland wel een onderhandelingspositie om toezeggingen af te dwingen. Waar de Amerikanen bij Nederland hameren op het drugsbeleid en de prostitutie, zal ook altijd de kritiek worden besproken die

Nederland heeft op het Amerikaanse Guantanamo-beleid, de Amerikaanse houding ten opzichte van het Internationaal Strafhof (vooral de Amerikaanse 'Invasion Act') en de doodstraf.

Met deze woorden over de transatlantische betrekkingen eindigde ons bezoek aan het departement

Wij willen het ministerie van Buitenlandse Zaken, en in het bijzonder mw. Heidi van der Ploeg, dhr. Melle Leenstra en dhr. Jos Schellaars hartelijk danken voor de gastvrijheid en alle tijd die is vrijgemaakt voor deze buitengewoon interessante middag en hopen in de toekomst wellicht nog vaker met elkaar van gedachten te kunnen wisselen.

"Landen met een zwakke overheid zijn een vrijplaats voor terroristen"

Agenda

30 januari tot 2 februari

Korte Buitenlandse Reis naar Genève.

7 & 8 februari

Boekverkoop derde blok, tweede semester

t/m 10 februari

B.I.L.-boulevard Valentijnsdag rozenactie:

Stuur voor € 2,50 een roos naar je geliefde, je minnaar of je projectje. Lever voor 10 februari een envelop in met daarin de naam van de ontvanger en eventueel een kort berichtje.

15 februari

Lezing PvdA-fractievoorzitter Wouter Bos van 10.00 tot 11.30 uur in SC-01. Wouter Bos zal onder andere spreken over zijn nieuwe boek 'Dit land kan zoveel beter'.

15 februari

Bachelor Onderwijs Congres vanaf 13.30

Prikbord

*** Indien je in het collegejaar 2005-2006 geen B.I.L.-lid meer wilt zijn, dien je je lidmaatschap **vóór 1 juli 2006 schriftelijk** op te zeggen bij de B.I.L.:

B.I.L.

Wassenaarseweg 52
Postbus 9555
2300 RB Leiden

*** Vind je het leuk bestuurskundig gerelateerde stukken te schrijven? Wil je een gezellig jaar tegemoet gaan met vijf enthousiaste commissieleden? Stuur dan je sollicitatiebrief naar de B.I.L. op bovengenoemd adres.

*** Vanaf heden kan de almanak 2004 - 2005 gratis worden afgehaald in SB-03, op vertoon van je ledenpas.

*** De B.I.L. is altijd op zoek naar goede samenvattingen. Als je nog een goed uittreksel hebt liggen, kun je die opsturen naar de B.I.L. Hier staat een kleine vergoeding tegenover.

De Opleidingscommissie 2005-2006

door Roos Wardenaar

De vraag is: wie zijn wij en wat doen wij. Maar belangrijker is: wat wij kunnen doen voor jullie studenten. Via ons kunnen namelijk belangrijke zaken aan de orde worden gesteld, die voor ons studenten erg belangrijk zijn. Met drie kanjers, uit drie verschillende jaren, is het aanspreekpunt voor alarmerende zaken gespreid.

De Opleidingscommissie (OLC) is het contactorgaan tussen het departement Bestuurskunde en de student. De OLC bestaat uit zes vaste leden; drie leden uit de wetenschappelijke staf van het departement en drie student-leden. De student-leden, jullie aanspreekpunt zijn: secretaris Marjolein Slijkhuis (vierdejaars), Carola van Eijk (tweedejaars) en mijzelf, Roos Wardenaar (derdejaars). De stafleden zijn: voorzitter J.J.J.M. Wuisman, T. Steen en M. Haverland. Ook studieadviseur D. Ladan is altijd aanwezig bij de vergaderingen om veel zaken toe te lichten en de Commissie te informeren. Jetse Siebenga, het student-lid van het Dagelijks Bestuur (DB), houdt ons op de hoogte van de gang van zaken en andersom kan hij aan het DB doorspelen wat binnen de OLC wordt besproken. W. van Heijningen verzorgt de secretariële ondersteuning.

De Opleidingscommissie is alert op klachten binnen de opleiding Bestuurskunde. De OLC vergadert één keer per maand over de volgende onderwerpen: advisering, monitoring, evaluatie

en overige zaken. Advisering betreft advies over bijvoorbeeld het studieprogramma aan het DB. Monitoring gaat over het in beeld brengen van klachten en problemen binnen het onderwijs. Ook de evaluaties van de B.E.L. vallen onder deze categorie. De beoordelingen over de opleiding Bestuurskunde en de vakken binnen de opleiding worden onder het kopje 'evaluatie' behandeld binnen de OLC. Bij 'overige' worden zaken als prijzen, zoals de Casimirprijs, en wat verder ter sprake komt besproken.

De OLC heeft een werkagenda gemaakt. Onder andere het semestersysteem, de BSA, begeleiding bij schrijven, major-minor en de interfacultaire samenwerking bij keuzevakken zullen dit jaar extra worden belicht. Daarnaast wordt aangegrepen wat op ons pad komt.

Dus: meld het ons als je klachten, opmerkingen of vragen hebt. Wij zijn ervoor!

Roos Wardenaar

Commissaris Onderwijs

v.l.nr. Carola van Eijk, Marjolein Slijkhuis en Roos Wardenaar

De legitimiteit van de overheid

door Sebastiaan Tijsterman

In mijn onderzoek gaat het om een klassieke vraag: op grond waarvan mag de overheid eigenlijk macht en eventueel zelfs geweld uitoefenen? Met andere woorden: wat is de legitimiteit van de overheid? Deze legitimiteit is nauw verbonden met het algemeen belang. Een overheid die slechts een particulier belang vertegenwoordigt, mist gezag. De tegen de overheid gerichte rellen in de Franse *banlieux* vormen een indicatie dat de relschoppers de overheid niet als belichaming van het algemeen belang beschouwden, maar van een belang dat buiten hen stond. Een voorbeeld van een overheid die er niet in slaagt om als overheid erkend te worden.

Maar wat is precies het algemeen belang? Het algemeen belang is moeilijk concreet te maken. Wat ik als algemeen belang zie, hoeft mijn buurman niet zo te zien. Een neoliberale ondernemer, een fervent aanhanger van de SP en een fundamentalistische moslim hebben allen een heel ander beeld van het algemeen belang. Hoe kunnen we toch zorgen

dat de overheid overeenkomt met het algemeen belang en dus niet als een vreemde, uitwendige macht ervaren wordt die de individuele vrijheid en overtuiging onderdrukt? Hiervoor is het van belang dat de samenleving het bestuur wil. De politiek vormt het domein waar de maatschappij – in al haar pluralisme – overeenstemming bereikt en haar wil formuleert. De politiek is opdrachtgever van het bestuur en ten opzichte van haar dient het bestuur zich dan ook te verantwoorden. Deze zorg voor een door de politiek gelegitimeerd bestuur vinden we binnen de bestuurskunde en het politieke debat onder meer terug in de aandacht voor ministeriële verantwoordelijkheid.

Hebben we door deze koppeling van het bestuur aan de politiek nu ook het probleem van het algemeen belang opgelost? Dat is maar de vraag. Kunnen we de wil van de politieke meerderheid wel gelijkstellen met het algemeen belang? Moet de overheid een fundamenteel minderheidsbelang wellicht niet juist tegen de politiek beschermen? Maar hoe valt dergelijk eigenzinnig handelen van het bestuur vervolgens te rechtvaardigen? Van een ander probleem was Rousseau zich al bewust. Hij was bang dat zelfs in de door hem gewenste kleinschalige republiek met directe democratie de regering een macht op zichzelf zou worden die zich niet zou voegen naar de democratische expressie van het algemeen belang. In de grotere politieke eenheden van tegenwoordig is het nog duidelijker dat het bestuur niet waterdicht gelegitimeerd kan

Tijdens de rellen in Parijs werden honderden auto's in brand gestoken

worden via deze binding aan de politiek. Denk maar aan de moeilijkheid om bijvoorbeeld het Europese bestuur democratisch te legitimeren. Het bestuur is veelal te omvangrijk en te complex om helemaal door de politiek beheerst te kunnen worden.

Het gevolg is een wat paradoxale situatie. Het openbaar bestuur heeft feitelijk een sterke positie ten opzichte van de politiek en het lijkt eveneens gerechtvaardigd dat zij zich soms verzet tegen de politieke wil. Tegelijkertijd staat het bestuur op lemen voeten wanneer het niet in de samenleving als algemeen belang wordt ervaren. Hierdoor is het een cruciale vraag of de overheid niet op een andere manier als drager van het algemeen belang opgevat kan worden. En hoe zou de overheid er dan uit moeten zien om legitiem te zijn of als legitiem ervaren te worden? Welke taak zou ze moeten hebben in de samenleving? Deze vragen naar de legitimiteit de overheid en daarmee van de betekenis van het openbaar bestuur vormen de kern van mijn proefschrift.

Mijn onderzoek is theoretisch of liever gezegd filosofisch van aard. Ik wil nadenken over de vraag op welke wijze de overheid als legitiem beschouwd kan worden in de samenleving. Maar hoe doe je dat, nadenken? Ga je zitten en wacht je gewoon tot ideeën in je opkomen? Dat is een verkeerde voorstelling van zaken. Denken vindt niet in een vacuüm plaats. We hebben al allerlei ideeën en concepten in ons hoofd, maar die zijn vaak nogal vaag, verward en tegenstrijdig. Daarnaast staan we met ons denken in een traditie die veelal evenmin eenduidig is en bovendien door de tijd heen verandert. Ten slotte hebben zich binnen deze traditie weer allerlei uiteenlopende auteurs zich meer of minder expliciet beziggehouden met deze vraag.

“Denken over de betekenis van bestuur en samenleving is werken.”

Denken over de betekenis van bestuur en samenleving is dus werken. Ik moet proberen de traditie waarin ideeën zijn ingebed bloot te leggen en te begrijpen door allerlei auteurs die in die traditie staan, te bestuderen. Met deze interpretatie van anderen winnen – hopelijk – ook mijn eigen ideeën over het thema aan scherpte en kracht.

Hoogste tijd om het onderzoek wat concreter te maken. Veel bestuurskundige literatuur over de legitimiteit van het bestuur komt uit Amerika, waar het bestuur niet vanuit het idee van de staat bestudeerd wordt. In de West-Europese traditie van denken over het bestuur is de betekenis van het openbaar bestuur daarentegen juist nauw verbonden met de staat. Op deze traditie wil ik me in mijn proefschrift gaan richten. De staat is niet alleen een bepaald territorium en evenmin alleen het bestuursapparaat ervan. De staat is wat de mensen binnen dat territorium bindt, het kader waarbinnen (politiek) leven alleen mogelijk is. Binnen deze staatstraditie is de staat zo fundamenteel dat ze eigenlijk niet gelegitimeerd hoeft te worden. Dit geldt ook voor het openbaar bestuur dat gezien wordt als het handelen van de staat. De overheid is een noodzakelijk element van een noodzakelijke staat: zij is drager van het algemeen belang. Maar wat betekent deze opvatting van de overheid voor de praktijk? Binnen deze traditie zoom ik uitgebreid in op Georg Hegel, de denker die het idee van de staat naar mijn mening het verst doordacht heeft. Voor Hegel vormt de staat de verwezenlijking van vrijheid; alleen in een staat kunnen mensen vrij zijn. De politieke en bestuurlijke instituten van de staat zijn er om vrijheid tot stand te brengen. Deze benadering van vrijheid is voor de Amerikaanse en liberale traditie ongewoon, aangezien de overheid vaak gezien wordt

als een bedreiging voor vrijheid: *the less government, the more freedom*. Hegel vindt dat oppervlakkig. De overheid als hoeder van het algemeen belang heeft in de hegeliaanse staat een cruciale taak in het handhaven van de staat en dus ook van de vrijheid. Dit betekent onder meer dat de overheid bij het

“In de West-Europese traditie van denken over het bestuur is de betekenis van het openbaar bestuur nauw verbonden met de staat.”

bedenken van wetgeving er op gericht moet zijn dat alle groepen binnen de staat zich herkennen in de overheid.

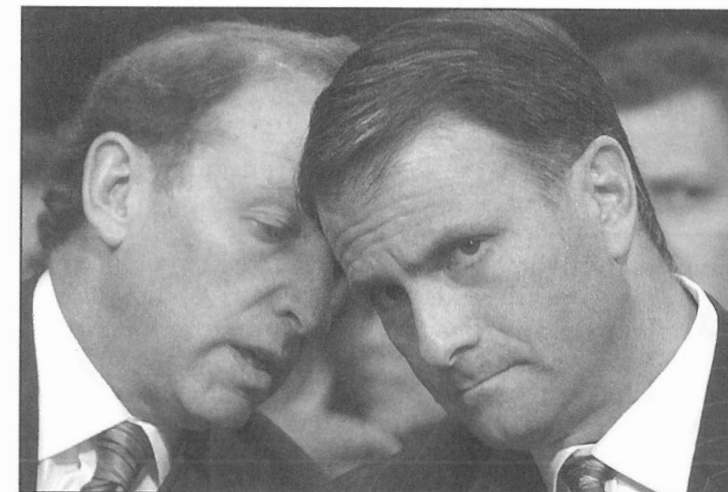
Max Weber, een andere Duitse denker, biedt een heel ander beeld van het bestuur. In de industriële massamaatschappij is het volgens hem noodzakelijk dat het bestuur steeds omvangrijker wordt; de maatschappij is onderworpen aan

een proces van bureaucrativering. Tegelijkertijd ziet hij in elk (staats-)bestuur juist een bedreiging voor de menselijke vrijheid. Hegels idee van de overheid als hoeder van het algemeen belang lijkt te zijn verdwijnen. Om te voorkomen dat het staatsbestuur het menselijk leven gaat beheersen, zet Weber zijn kaarten in op de politiek die het bestuur moet controleren. Dit idee van de primaat van de politiek van Weber is nog steeds erg invloedrijk om het bestuur te legitimeren, maar het is in de praktijk – zoals hierboven al aangegeven is – onmogelijk helemaal te realiseren. Weber brengt ons dus weer terug bij het probleem van een louter politieke legitimering van het bestuur.

In mijn proefschrift wil ik deze West-Europese traditie om het bestuur te legitimeren en daarmee de manier waarop het openbaar bestuur begrepen wordt verder onderzoeken. De korte blik op Hegel en Weber maakt al duidelijk dat deze traditie wijzigingen heeft ondergaan; Weber had het idee dat de moderne samenleving een andere manier van nadenken over politiek en bestuur eiste. Dit soort veranderingen fascineren me en wil graag verder onderzoeken. Bovendien wil ik deze Europese traditie confronteren met de meer dominante Angelsaksische benadering van de legitimiteit van het openbaar bestuur. Biedt het enigszins onderbelichte Europese denken aanknopingspunten om op een zinnige manier over de positie van de overheid in de samenleving te denken?

Sebastiaan Tijsterman heeft geschiedenis, politieke wetenschap en filosofie gestudeerd. Sinds 2004 is hij verbonden aan het departement bestuurskunde in Leiden en schrijft hij aan zijn proefschrift over de legitimiteit van de overheid.

Sebastiaan Tijsterman geeft de pen door aan Frank Haeghe

Het smeergeldschandaal waarbij lobbyist Jack Abramoff betrokken was, heeft het vertrouwen van de Amerikaanse burger in de politiek ongetwijfeld ernstig geschaad.

The political market in Almere from a normative stand

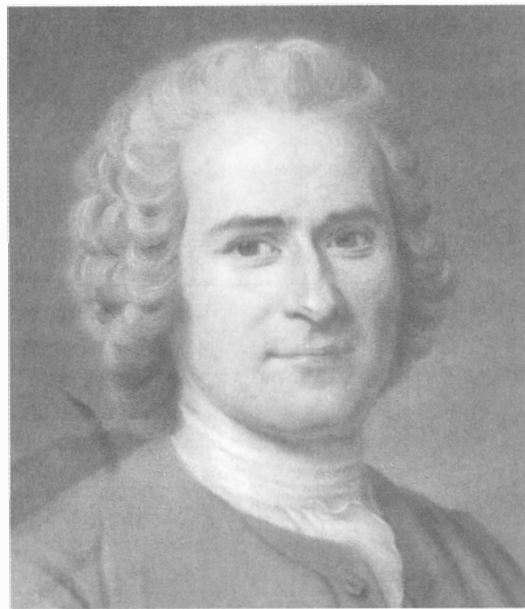
by Koen P.R. Bartels

Change can only come about when people start to have thought experiments about how one could modify the status quo. All the great thinkers we know have become so by revolutionizing against some presuppositions long accepted. Only think of men as Socrates, Machiavelli, Hobbes, Rousseau or Einstein. Each one of them was, to put it lightly, not well understood and much disliked in their time, because they thought outside of the regular patterns of thought.

This doesn't mean you have to be a great thinker to have great ideas. In my opinion, one is a true master of a subject, when one can think of ways how to change it. In the daily practice of public administration lots of changes are made every day. But I doubt if you could wisely call every politician that lets a "proefballonnetje"¹ go up, a true masters of the daily practice. I am referring to more constructive changes. Take for instance the example of the municipality of Almere. In this town the council meetings are organized in a major different way than we Dutchmen are used to. This all thanks to the ideas of one man, municipality registrar Pruim, who initiated the 'political market'. In this article I will discuss what he was able to change in the political situation of Almere and how we as students and scholars of Public Administration can make sense of this empirical case by using a normative method. Not being used to a normative approach in our field, I think it could be useful to experiment a bit in this way. You never know if anything constructive might result from it.

Let me start by describing what the concept of the 'political market' embodies. It is common in the Netherlands to hold a weekly plenary meeting of the municipal council to discuss and decide about general topics and to hold meetings in commissions for specific topics. The overall long-windedness that characterised both meetings offered not very much possibility for citizens to participate and moreover led to a large decrease in enthusiasm the members of the council had in executing their jobs. This local 'fall of democracy' lead the municipality registrar mr. Pruim to think how one could change the status quo. He came up with the idea of the 'political market', which signifies that members of the council, aldermen, the mayor and citizens all have the possibility to put a topic

on the agenda. They have to do this by "hiring a market stand" (reserve a room in the municipal building) where the topic will be discussed by everyone who is interested. The mayor, members of the council, aldermen, citizens, public servants and journalists can attend a meeting and, except for the media, participate in the discussion. The initiator of the discussion has to take care that enough people will attend his meeting, because attendance may vary according to (the popularity of)

Jean-Jacques Rousseau

the topic. Political parties have to choose which meetings they will attend, according to their own political agenda and the promises they made to their electorate. Citizens no longer have to attend long meetings, but can now meet with mutually involved people in short meetings. The structure of each meeting will be established ad hoc. A discussion about the 'coffeeshop policy' will differ from one about the building of new districts. At the end of each meeting will be determined if there is consensus and what should be done next. A new meeting can be organized in the following weeks to discuss more to reach consensus, or to discuss new proposals yet to be made. A week before each 'political market' is held, the agenda and all the relevant information is put on the internet and sent to the listed

participants. During the meetings, there are numerous discussions (market stands) held. At the end of the meeting, the municipal council will come together in the plenary room and decide by voting on certain topics that were finalized in discussions the week before. This voting and deciding takes from about five to fifteen minutes. The overall impressions the attendance at a 'political market' gave me were the thorough but rapid handling of the topics, the enlarged decisiveness, the informal ambience (especially in between the meetings), and the enthusiasm and common spirit among the participants.

1. For foreign readers: A "proefballonnetje" is literally translated a "testballoon". It is popular language used by the media in the Netherlands to describe certain statements made by politicians (mostly ministers of government) that are quite radical, by which they try to find out what the common opinion about their idea or proposed change would be.

The municipality Almere has initiated the 'political market' about one and a half year back and has used it since with seemingly very positive results. Reactions from all participants seem to be quite enthusiastic and encouraging. When we want to reach a scientific verdict about this project, a lot has yet to be made clear. For example, how is the relationship between the politicians and the civil servants changed? How is the relationship between the municipality and the citizens of Almere affected? And can we actually see things improving? Transforming these questions into more broad research questions, we might ask ourselves the following. What is actually happening during the meetings of the political market? How can we measure the changes? What are the causes of the changes? When researching this case, we should focus on the effect the changed political structure has on the participants. How can we get a grasp on this?

In his concluding article in the last edition of a series of two about 'empirical approaches to deliberative democracy' Jürgen Habermas gives us a handle for the reconstruction of an actual practice and the capturing of the presupposed features of a certain communicative setting (Habermas, 2005: 385). He provides a 'normative infrastructure' to analyze the communication flows of a state, which consists of the political public sphere (external) on the one hand and the networks of legislators, courts and administrative bodies (internal) on the other (Habermas: 388). Why is a normative approach required for empirical studies about deliberative democracy? What is at stake here is the problem of legitimacy, which is one of the classical political philosophical problems since the Enlightenment. The problem is born out of the struggle for a rational acceptance of political decisions. Habermas holds that 'a legitimate authority can only spring from a democratic process that grounds a reasonable presumption for the rational acceptability of outcomes'. This will only come about when the decisions of government are internally linked to preceding deliberations. 'And here is the entry for a discourse theory that claims to explain how the institutionalization of deliberative politics can generate a postmetaphysical and postreligious kind of legitimacy within a pluralist society'. (Habermas:386) What is at stake here is to prove if the participants of the empirical case have reached a normative consensus on fair procedures. Because, 'if the

competing parties are to accept the outcomes as fair, they must agree on the conditions of negotiations'.² (Habermas: 387-388) What we are studying here is the moral foundation of a political organization. This was the puzzle Rousseau set for himself in his Social Contract, which evolved around the

"Why is a normative approach required for empirical studies about deliberative democracy?"

concept of the general will. 'Political morality depends on the consent of the citizens, and the consent of the citizens depends on there being a general will'. (Jones, 1987: 105-106) Before we can speak of a general will, which is a very difficult and somewhat paradoxical concept, we first have to agree on the methods or procedures which bring it about. Simultaneously, this will get us at the earlier stated 'presupposed features of a certain communicative setting' Habermas indicated to us.

Is it not a problematical act to measure an empirical concept through some normatively injected procedures derived from Rousseau's highly abstract notion of the general will? Obviously, I will argue against this. As Jones (106) states, the general will is an empirical concept. He derives five procedural rules from Rousseau's Social Contract:

2010

**DE ALMEERSE
POLITIEK GAAT
NAAR DE BEURS**

Loesje

Postbus 1945

6801 BA Arnhem

www.loesje.nl

(1) Assemble all the members of the group together; (2) ask only factual questions; (3) adequately inform the assembly and put only general issues before them; (4) do not allow communication among the members of the assembly³; (5) count all the votes. The common interest of the group should emerge if these rules are followed. Jones adds the merit of a shared culture/social context for the actual success of the deliberation, for it would enlarge the empathy people have for each other. (Jones: 109-114) Surprisingly, Habermas provides us with a set of procedural rules that is very much alike: inclusiveness (rule 1), equal communicative rights (rules 2&3), sincerity (empathy), freedom of repression and manipulation (rule 4).⁴ By measuring an empirical case by each of these procedural rules, a conclusion could be reached about the political deliberative organization.

How could the purpose of this research project be formulated then? Again, Jones and Habermas both formulate very close connecting ideas. Jones (108): 'The only problem with respect to such groups is to design a political structure that both makes it possible for the members of the group to recognize their

² One author who states the very same is Hampshire. In his book 'Innocence and Experience' (especially chapter two) he argues that some 'basic minimum of fair procedures' can be found. For a deeper understanding of this concept reading this book is highly recommended!

³ What is meant here is not that there cannot be any form of communication or deliberation, but rather that one should try to prevent the formation of factions, which are the greatest threat to a democracy. See also: Rousseau's Social Contract (for this remark consult Book II chapter 3)

⁴ A closer reading of both Jones and Habermas will actually convince you of the similarity.

common interest and that also encourages them to act in accordance with it.' Jones asserts that Rousseau believed he produced such a structure. In order to reach a conclusion about the morality and success of a political structure, we have to measure if it brings the participants to a consensus and if they live up to the procedural rules. Habermas (391): 'the intrinsic purpose of measurement is to find out the degree in which a given sample of participants live up to rational presuppositions that are constitutive of their practice'. The purpose of the research, then, is to measure whether the communicative behaviour of the participants in deliberative practice fits to the paradigm.

Before making up the balance of this thought experiment, I want to make some reservations about my approach. Some may read a rational choice theory in the above. This never being my goal in scientific research, I will quote Habermas one last time to indicate my true ambition: 'The evaluation comes in via some notion of communicative or practical rationality, which extends beyond the familiar conceptions in rational choice- and game-theory and plays a different role in structuring designs' (Habermas: 391). Rousseau was 'not a rational choice theorist, and it is a mistake to read him if he were'. (Jones: 118) The same goes for yours truly.

Summing up the thought experiment above, the research that has to undertaken to make some sure scientific remarks about the 'political market' of Almere will have to embody the following. Firstly, a thorough examination of the empirical case should be executed. Measurement should take place in both the communication flow dimensions: the political public sphere and the internal political administration area. Then, the set of procedures have to form a model that can explain the found empirical results. It should show the degree in which the structure of the 'political market' facilitates the living up to the procedural rules of all the participants (mayor, aldermen, members of the council, citizens, public servants and on the side the journalists) and the reaching of common understanding and consensus. The result will give an indication of how much the communicative behaviour of the participants actually has changed as a result of the modification of the political deliberative structure. Maybe the final conclusion could even be that Almere has succeeded in creating a moral organization that creates a true general will. If this will be the case is yet to be questioned. The challenge here, then, is to become a true master on the subject, and hopefully to prove that brilliance can also come from the field of experience, and still out of the mind of one person.

Koen Bartels is 4th year student of Public Administration.

References

- Habermas, J., 'Concluding comments on empirical approaches to deliberative politics', in: *Acta Politica*, 2005, 40 (3), pp.384-392
 Hampshire, S., *Innocence and experience*, 1989, Massachusetts: Harvard University Press
 Jones, W.T., 'Rousseau's general will and the problem of consent', in: *Journal of the history of philosophy*, 1987, 25 (1), pp.105-130
 Rousseau, J.J., *Basic political writings*, ed. by D.A. Cress, 1987, Indianapolis: Hackett Publishing Company

Bestuurskundige Berichten

Semi-wetenschappelijk magazine van de Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden

Postbus 9555, 2300 RB Leiden

Tel. 071-5273696

Fax. 071-5273979

E-Mail: bil@bilboard.nl

www.bilboard.nl

Eindredacteur: Frank van der Plas

Hoofredacteur: Marieke Vennevertloo

Redactie: Tom Dijkhuizen, Tanya Huizer, Ruben Libgott.

Gastschrijvers: Sebastiaan Tijsterman, Koen Bartels, Hessel Heins, Leander West, Wieke Pot, Femmy Elderhuis en Roos Wardenaar

Redactieraad: Dr. F.M. van der Meer
 Prof. dr. M.R. Rutgers

ISSN 0920-5772

Copyright 2006 B.I.L.

Kopij voor de redactie Via e-mail: bil@bilboard.nl of op diskette, in Word-formaat zonder opmaak en illustraties als apart bestand.

Advertenties Wieke Pot, 071-5273696

Oplage 650 exemplaren

Abonnement Leden van de B.I.L. ontvangen Bestuurskundige Berichten gratis thuis. Voor niet leden kost een abonnement €11,35 per jaar. Dit dient te worden voldaan op bankrekening 56.65.22.357 t.n.v. de B.I.L. Leiden o.v.v. abonnement B.B. of op giro 9200 van de ABN-Amro Leiden o.v.v. B.I.L. rekeningnummer 56.65.22.357; abonnement B.B.

Bestuurskundige Berichten is een uitgave van de Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden (B.I.L.) en verschijnt viermaal per jaar. Het is niet toegestaan zonder toestemming van de redactie op enigerlei wijze het geheel of delen van dit nummer te reproduceren. Waar redacteuren op persoonlijke titel hun mening geven is dit niet noodzakelijkerwijs die van de gehele redactie. De redactie behoudt het recht voor stukken in te korten, te veranderen dan wel niet te plaatsen.

Druk:

Drukkerij Jansen B.V.

Breestraat 8

2311CR Leiden

De Algemene Rekenkamer onderzoekt of overheidsgeld rechtmatig en doelmatig wordt geïnd en uitgegeven. Zij kan alle beleidsterreinen onderzoeken en heeft toegang tot alle dossiers bij de departementen en soms ook daarbuiten. De Algemene Rekenkamer beoordeelt niet alleen de cijfers, maar ook het beleid en de organisatie achter die cijfers. Tijdens haar onderzoeken komen zeer uiteenlopende maatschappelijke en politiek-bestuurlijke onderwerpen aan de orde. De Algemene Rekenkamer is onafhankelijk van de regering en de Staten Generaal. Ze bepaalt zelf wat ze onderzoekt en hoe ze dat doet. Het gaat daarbij niet zozeer om het bekritisieren van overheidsbeleid, maar om het zoeken naar verbetermogelijkheden. Haar rapporten zijn in principe openbaar. De Algemene Rekenkamer bestaat uit een college van drie leden dat wordt bijgestaan door een secretaris, die leiding geeft aan de organisatie van ruim driehonderd medewerkers. De organisatie bestaat uit drie onderzoeksdirecties en twee stafdirecties. Elke onderzoeksdirectie kent enkele onderzoeksbureaus. Deze zijn zowel centraal als decentraal (bij de ministeries) gehuisvest.

De Algemene Rekenkamer zoekt voor haar onderzoeksbureaus

ONDERZOEKERS (V/M) voor minimaal 4 dagen per week
 Vacaturenummer 0601

Het onderzoek

Het onderzoek vindt plaats in multi-disciplinaire teams van 2 tot 5 personen onder leiding van een projectleider. De onderzoeker verricht binnen een team zelfstandig onderzoek. Daarnaast werkt hij/zij op beperkte schaal aan (beleids-) ontwikkelprojecten, bijvoorbeeld ter voorbereiding van het onderzoeksprogramma. In toenemende mate worden, naast onderzoek, ook andersoortige activiteiten verricht om de doelstellingen van de Algemene Rekenkamer te bereiken, zoals het geven van presentaties, het deelnemen aan discussies of het op andere wijze uitdragen van opgedane kennis.

Op onze homepage <http://www.rekenkamer.nl> treft u meer uitgebreide informatie aan.

Functie-eisen

De kandidaten hebben een afgeronde academische opleiding met accenten op het terrein van openbare financiën en/of openbaar bestuur. Zij beschikken over aantoonbare belangstelling voor het uitvoeren van audits op het terrein van beleid, beheer en financiën.

Kandidaten zijn breed georiënteerd, zijn praktisch en kunnen over de grenzen van hun eigen vakgebied heen kijken. Zij werken graag met anderen. Daarnaast zijn de kandidaten in staat om de juiste informatie te krijgen en de visie van de Algemene Rekenkamer helder en met tact aan de onderzochte organisaties over te brengen.

Salaris

Het salaris bedraagt, afhankelijk van werkervaring, minimaal € 2.118,16 (schaal 10) en maximaal € 3.945,77 (schaal 11) bruto per maand bij een volledige werkweek van 36 uur. Deze bedragen zijn exclusief een vakantietoelage van 8%.

Persoonlijke ontwikkeling

De onderzoekers nemen deel aan een meerjarig (intern) opleidingsprogramma. Daarnaast kent de Algemene Rekenkamer een uitgebreid pakket aan instrumenten om de professionaliteit van onderzoekers te ontwikkelen (zoals deelname aan internationale projecten en studiefaciliteiten).

Informatie

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de personeelsadviseurs de heer J.P.E. Bik, telefoon 070 - 3424113 of mevrouw J.O.M. Brands, telefoon 070 - 3424117.

Standplaats

Den Haag centrum.

Sollicitatiewijze

Uw sollicitatiebrief voorzien van een curriculum vitae dient u, met vermelding van het vacaturenummer,

voor 30 januari 2006 te richten aan:

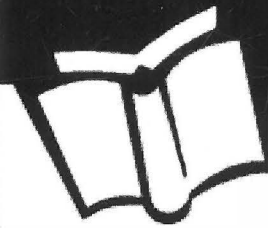
De Algemene Rekenkamer
 afdeling Personeelsmanagement,
 Postbus 20015

2500 EA Den Haag

of per e-mail naar: pm@rekenkamer.nl

Kooyker*)

**voor je
studieboeken...**

...en meer!

Breestraat 93 & 127, 2311 CM Leiden

Telefoon (071) 5160500

E-mail: bree127@kooyker.nl

www.kooyker.nl